नमोतस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धर्मोदय

भारतं प्याहाँ वैगु नेपाल भाषाया छगूजक लय्-पौ

तिनिख्यले छ्वालियागु आश्चर्यजनक कलां पूर्ण जुया च्वंगु विशाल मण्डपस श्री ५ महाराजधिराजं श्री अग्रश्रावक अस्थि धातु दुगु चैत्य, स्वागत समितियात लः ल्हाना बिज्याना च्वंगु दृश्य ।

वर्ष ५	पोहेला सिल्ला	बुद्ध संवत् २४९५	थुगु अंकया ॥)
पूर्ण संख्या ५२-५३		नेपाल संवत् १०७२	दच्छिया चन्दा ३)

Downloaded from http://www.dhamma.digital

* थुगु अङ्कया ज्वलं *

विषय	पौल्या
बुद्ध वचनामृत	७
कविता—	
मानवयात—श्री सूर्य बहादुर	४३
पर्व खुसि—भाजु, हरिकृष्ण	४५
बीत्यंगु निभाः—श्रीकुमारी प्रमीला ...	५१
समर्पण—श्रीपूर्ण "पथिक"	५१
मतयात—श्रीकेशवलाल	६०
कोयल—श्रीदामोदर प्रसाद	६४
धार्मिक कथाः—	
लोह कुम्भी जातक—भि० अनिरुद्ध ...	५२
आदर्श पत्नी—अ० महानन्दी	६३
छें त्वताबले—श्रीसुदर्शन ...	६१
कहानी :—	
काय् ह्यचाय्—केसरलाल	५६
जीवनी :—	
वस्पोलयाके आपासयूकाकायूमानी —श्रीसुमन वात्स्यायन	३८
निबन्ध :—	
साहित्य व प्रगतिशीलता—श्री भाईचन्द प्रधान	४१
ईर्ष्याः— श्री'रत्न'	४४
तृतिय संगीति—भि० अमृतानन्द	४७
लंकाय् बौद्ध रीति-थति—भि० अश्व घोष	५६
बाखं न्यनादिसँ—'कुमार'	६५
भाषा—श्री भगवती प्रसाद	४६
उगु थुगु :—	
सम्पादकीय	६५
सफू परिचय	६६
समाचार	६७

बन विभागया उप-मंत्री माननीय श्री धर्मरत्न यँमिजुया शुभ सन्देश :—

"बौद्ध धर्म छगू मात्र विचार स्वतन्त्र दुगु विश्वया धर्म खः। गुकी ग्रन्थ, ईश्वर, लिंग तथा जातिप्रमाणया छुं चले मजु। अतएव थ्वहे धर्म प्रगतिशील जगने स्थीरं च्वनेफु।

विश्वया विभिन्न धर्मसध्ये प्रगतिशीलगु धर्म धका बौद्धधर्मयात हे जक धायफु। बौद्ध धर्मयात कयाहे जक झोपिं छुं प्रगतिशील विचार नापं टक्कर कयाः च्वनेफं।

थ्वते ब्याक्क कारणं याना बौद्धधर्मया उन्नति तथा प्रगति द्वारा विश्वया मानव समाजयात अभिमुखे छ्वयाः शान्ति तथा सुख दयूकेफं। सकल बौद्ध पत्र-पत्रिकातेसं थ्वहे सम्यक् खें अतल जुयाः बौद्ध धर्मयात न्ह्योने यंकेमाल—थ्वहे जिगु हार्दिक शुभकामना खः।"

Downloaded from http://www.dhamma.digital

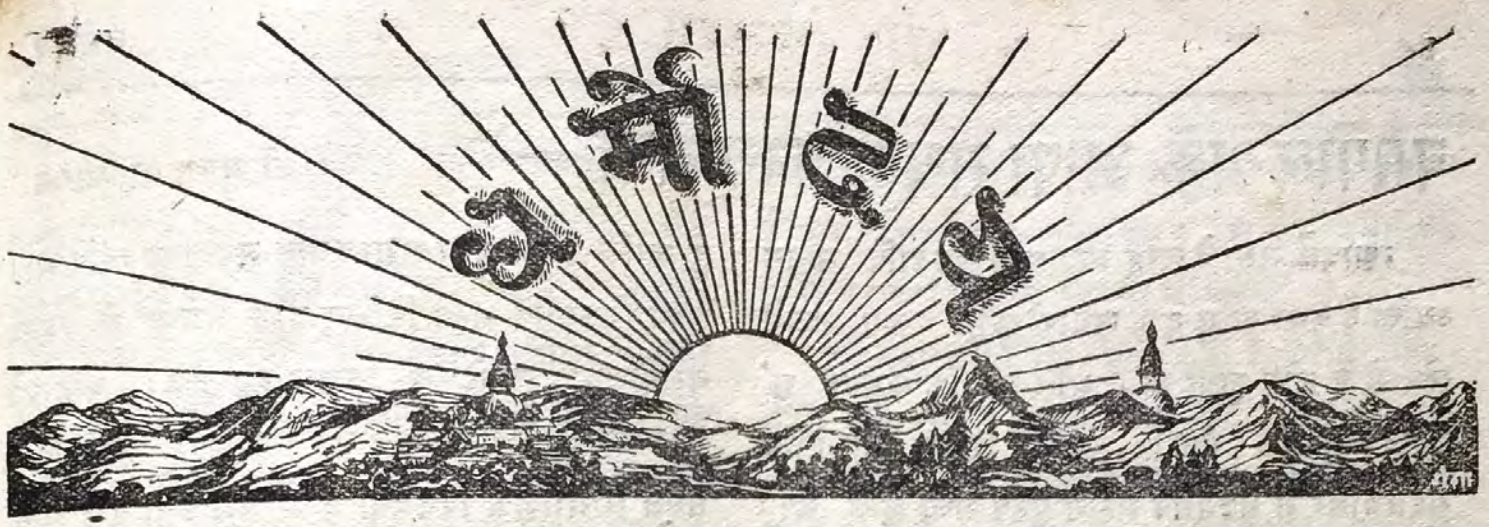

"भासये जोतये धम्मं"

सम्पादक :—भिक्षु महानाम "कोविद"

वर्ष ५ | कलकत्ता | पौष-माघ वि० संवत् २००८ जनवरी-फरवरी ईस्वी संवत् १९५२ | अंक ३-४

च्वसापासा
१०००

बुद्ध-वचनामृत

पाप फुकं च्वीकः छ्वे धुंकूह्मसित ब्राह्मण धाई, चर्या भिह्म सित हे श्रमण धाई, थःगु चित्त-मल मदय्के धुंकूह्म सित प्रव्रजित धाई।

ब्राह्मण यात दाय्मते, ब्राह्मणं नं दाःह्मसित कोप याय् मते, ब्राह्मण यात दाःह्मसित धिक्कार, वयासिनं आपा दाःह्मसिया उपरे कोप याःह्म ब्राह्मण यात धिक्कार।

मनं प्रेम याना च्वंगु वस्तूया पाखें मन लिचीका यंकेगु थें तःधंगु कल्याण ब्राह्मण पिन्तः मेगुमदु, हिंसा कर्म मन छुटे जुयावं लिस्य दुःख शान्त जुया वनी।

(धम्मपद)

Downloaded from http://www.dhamma.digital

वसपोलयाके आपा सयूका कायूमानी—

श्री सुमन वात्स्यायन

न्ह्याबलें समाजे छम्ह मखु छम्ह थज्यापिं महान् व्यक्ति दै वया च्वंगु दु। समाजं छुंहे अलग मजूसे समाजे हे लीन जुया बी। थुलि तक कि समाजं छुं पृथक्त जूगु खंके मफु। वसपोल भदन्त बोधानन्द महास्थविर नं थज्यापिं महान् पुरुष मध्ये छम्ह खः। वसपोल सन् १८७० इस्वी पुण्य-धाम काशी जन्म जुल। मचाबले हे वसपोलया मां-बौ परलोक जुल। मचां नसें हे वसपोल सत्यया गवेषक जूगुलिं साधु सन्त तये नाप च्वनेत आपा अवसर प्राप्त जुल। वसपोलं थःगु विषये छुं खँ थथे च्वया तःगु दु—"जि हिन्दु शास्त्र व हिन्दु संस्कृति गवेषणया नाप नापं अध्ययन नं याना। तर जित भ्या भचाहे शान्ति प्राप्त मजू। मुख्य थ्व हे सार पिहाँ वल कि हिन्दू धर्म छगू अत्यन्त भीषण जन्मगत वर्ण-व्यवस्था कर्म प्रधान मखु जन्म प्रधान। उकिया कारणं शूद्र तथा अछूत पिनिगु साप दयनीय अवस्थाय् लाना च्वन। इमित धार्मिक, सामाजिक, राजनैतिक, आर्थिक हानं शिक्षाय् हरेक उन्नतिया क्षेत्रं के क्फाना तल। इमिगु जन्म-सिद्ध मानवीय अधिकार व उच्चाकांक्षा यात बड़ो हे कौशलता व निर्दयतां उच्च जाति धका धायूका च्वंपिसं न्हुया तल। उच्च जातिया हिन्दुत वंशानुक्रम द्वारा द्वलं दो दँ नसें कयागु जाति पिनिगु परिश्रमं अनुचित लाभ उठे याना च्वन। थज्योगु व्यवहार खना जिगु मन तथा हृदय अत्यन्त दुःखित तथा द्रवित जुल।"

१८९६ इस्वी दुर्भिक्ष जुल। लङ्कायापिं भिक्षुपिं दुर्भिक्ष पीड़ित पिंत सेवाया लागी भारते बिज्यात। सौभाग्यवश पूज्य महास्थविर व लंकां बिज्यापिं भिक्षुपिं नाप लात। लंका वासी भिक्षु पिनिगु संगतं वसपोलयात थ्व स्पष्ट जुल कि भारते लाखौं साधुपिं दु खालि अन्न नया समाजयात भयातुका च्वंपिं खः। लंकां बिज्यापिं भन्ते पिनिगु बौद्ध धर्मया खँ न्यना, वसपोलया नुगले थ्व विचार दृढ़ जुल। बौद्ध-धर्म भारतया मौलिक व सनातन धर्म खः। हानं हिन्दु तयूत सामाजिक विषमता व मभिंगु ज्यां मुक्त याना इमित सुसंगठित व समुन्नत राष्ट्र याय् ज्यू। उकिया निति वसपोलं आजन्म बौद्ध-धर्म प्रचार यायूगु निश्चय याना बिज्यात।

१९१४ इस्वी भदन्त कृपाशरण महास्थविर तथा गुणालंकार महास्थविरपिनि द्वारा भी महास्थविर विधि पूर्वक बौद्ध भिक्षु जुया बिज्यात। अनं नसें थौं तक भगवान बुद्धया धर्म प्रचार याना बिज्याना च्वन।

इ० १९३५-३६ यागु खँ। पूज्य आनन्दजी नाप जि धर्म सम्बन्धी छुं खँ ल्हाना च्वना। खें खें वसपोलयागु खँ पिहां वल। न्हापां वसपोलया नां न्यनागु हे थ्व हे तिनि। छुं दिन लिपा जि बोधानन्द महास्थविरयात पौ छपो छ्या। मुख्य कारण वसपोल नाप लायूगु खः। लिस थथे बल। "जि मूलगन्ध कुटी विहारया वार्षिकोत्सवे आमकन वे मागु दु उगु बखते मागु खँ ल्हायूत आपा समय प्राप्त जुई।"

वसपोल उत्सवया प्यन्हु न्ह्यो हे थ्यंक बिज्यात। नमस्कार याना। अनंलि न्यना—"भन्ते सामान गन ? "न्हिला-न्हिला धया बिज्यात 'व छु मखंला ? सामान छु ! छगः तः गोगु बाल्टि (लः सालेगु) गुकी न्हिन्हिसित मागु चीज व पुलांगु छाँटयागु निप्वा म्हुतु दुगु यात्रि तयू ज्वनीगु म्हिचा छपा। जि ताजुब चाल जिगु मती छ्यंगु यागु सूट केशे सफू जायूक दई। हानं गुण्टाय् नायूगु लासा दई। तर जिगु मती दुगु चीज थन छुं मदु।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

सारनाथं लिहां बिज्यागु बखते महास्थविरया सामान उलि हे खः। हां! उकी असाधारण वृद्धि अवश्य जुल। कारण वसपोलया बिहार लखनऊ। कम्ति यात्री अन थ्यनी। उकिं विहारोपयोगी चीजया अभाव जूगु ज्वीमा। सारनाथ स्टेशन थ्यंका जि न्हिलां न्हिले मफुत। कारण वसपोलया सामाने न्हूगु चीज लंकायागु तुफि पेफि नं ज्वना बिज्यागु दु। बास्तवे लंकाया तुफि खूब खासा। बँ प्वीगु बखते कछुना प्वीम्वा। नैक्या जटायागु दयूका तःगु। कुत्या निकुति हाक ज्वाक कथि स्वाना तःगु दु। उकिं क छी म्वाक बँ प्वी ज्यूगु।

महास्थविर साप हे सफाई योम्ह व्यक्ति खः। गथे पिने सफाइ यो अथे हे दुने नं सफाई यायूगुली नं बांलाक ध्यान तइ बिज्या। छको वसपोलया "बुद्ध विहारे" जि बासं च्वना। वने वं झारा पिशाव यायूगु थाय्, मोल्ह्वीगु थाय् आदि केना बिज्यात। उकिया नाप नापं वसपोलं थ्व खँ नं कना बिज्यात गुगु लः थलं लः कया गुगु थले लः तयूमा। झारा च्वने धुंका लः गुलि तोःता बोब लः थुखे न्ह्याई। आदि आदि। उगु बखते जित वसपोलं कना च्वंगु नाकं मयूल। छाय् धाःसा जि तःनु मछि च्वनेत वईगु मखु। उकिं खँ उलि गम्भीर छातं ध्यान तया न्यनेगु बिचा मयाना।

पाइखानां पिहां वया, जि ल्हा सिला च्वना। महास्थविर नं पाइखाना पाखे स्वया बिज्याना च्वंगु खना, जि काचा काचां वसपोलयात लः बी धका वना। तर वसपोल पाइखाना बिज्यायूत बिज्यागु मखु खनी। वसपोलं जित कंगु खँया परिणाम स्व बिज्यागु खनी। पाइखनायू दु स्वत। अन बिज्याना उखे थुखे वाना च्वंगु लः हुया बिज्यात। जिला सीथें मछाल। छले जुया स्वात्त वय। जापानितयू नाप च्वना उमिगु रहन सहन सीके धुंका झारा पिशाब याय् थाय् सुघर साफ याय् मागुया महत्व सिल। पूज्यबापुं थुकी गुलि जोर बिल। शायद वयासिकं अपो महास्थविरं तया बिज्या थें च्वं।

थौं महास्थविर गनं उखे थुखें बिज्याय् मफु। गवले तक शरीरे ताकत दयाच्वन छगू प्रकारया भिक्षा वृत्ति निर्वाह याना बिज्यात। लखनऊस गुलि हिन्दुत वसपोलया बड़ो भक्त। जिगु विचारे उपि ब्राह्मण सिकं च्वे यापि खः। छाय् धाःसा ब्राह्मण धाय् मात्रं महास्थविरया सम्भव मदु। न्हेनुया छगू हप्ता खः। न्हि छखा छें भोजन बन्दोबस्त जुया च्वंगु दु। समय तेल कि महास्थविर भोजन यायूत बिज्याई। भोजन धुंका छुं धार्मिक खँ कना बिज्याई अनंलि विहारे तुं लिहां बिज्याई। शायद भगवानया दिन चार्या थें महास्थविर यानं याना बिज्यागु ज्वीमा।

महास्थविरया अध्ययन गनं अंग्रेजी विश्वविद्यालये जूगु मदु। उकिं छुं डिग्री नं वसपोल याके मदु। वसपोलया दीर्घ जीवनया निति फुक्कहे विश्वविद्यालय खः। थौं वसपोल विद्या ज्वनेगुली सर्वथा असमर्थ। अथेनं उलिहे ज्ञानया पिपासा तिनि। गुलिगुलि सिया सफू मुंकेगु खूब शौख दु। तर ज्वनेया निति मखु। महास्थविरया ला अथे मखु नितां दु। अंग्रेजी बांलाक मसः। हिन्दी, बंगला, पालि, संस्कृत आदि ग्रन्थ खूब स्वया तःगु दु। उक्त भाषां अलग अंग्रेजी भाषायागु सफूनं वसपोलया थाय् माक दया च्वंगु दु। झीके दुगु सफूया आपा आयु मदु। छाय् धासा झीसं उकियात बांलाक हेर बिचार याना तयूगु ध्यान मत। महास्थविर अथे मखु। सफू ज्वनेगु अध्ययन याययगु, हेर बिचा गथे याय्गु धैगु स्येनेगु जूसा वसपोलयाथाय् च्यानु भिन्हु च्वना स्वेमा। सफू ज्ञानया भण्डार खः। अतः उकियातनि न्हापां सुरक्षा याय् सयूकेमा। थ्व बिचार म्हजुया वंगुलि हजारौं सफू थौं भारतं लोप जुया वन। तर ज्ञानया राशि-

Downloaded from http://www.dhamma.digital

यात सुरक्षित याय्गुया महत्व स्यूपिं तिब्बत हानं चीनिया तय्सं हजारों वर्ष नसें उकियात मूल अनुवाद रूपे सुरक्षित याना तःगु दु।

महास्थविरया हृदय साप हे कोमल। पद-दलित व शोषित जनताया उद्धार याय्त थःगु शक्ति फक्को प्रयत्न याना बिज्याना च्वन। हरिजन (थीमत्योंपिं) उद्धारया ज्या वसपोलं सवर्ण (ब्राह्मण पिनिगु दया या भरोसाय तोःता बिमज्या। वसपोलयात विश्वास दुकि उच्चवर्ण धाःपिनि द्वारा अछूत पिनिगु कष्ट गबलें दूर हटे याय् फई मखु। थ्व प्रश्नला छुँ यात भौचा पिवा तयेगु थें खः। अतः शुद्रतयसं थुकी थःगु हित-अहित बिचा याप् फय्के मा। हानं सम्मिलित संगठन द्वारा सलंसः दं नसें यागु दासतां मुक्त ज्वी फय्केमा।

महास्थविरया विचारे सवर्ण (ब्राह्मण) व शुद्र भेद केवल समाजयात हानि मखु। हानं थुकिया आन्दोलन थीत्यो थीमत्यो तक जक मखु। थुगु भेदं-याना आर्थिक थ्यंक धक्का पड़े जुया च्वंगु दु। थुकी त्याम्ह सिनं बूम्हे सित दासताया बन्धने जाके याना तैगुथें खः। शुद्रयात इमिसं भारतया मूल निवासी धका धया तल। हानं सवर्ण पिन्त विदेशी धका धया तल। वसपोलया मते "थ्व देशया आदिम निवासी पिनि ख्वा गऊँगोरा। इमिगु ख्वा नं चाकला मिखा गोः तग्गो। थुमिसं आर्यदेवता पिन्त माने मया। न अग्नि होमयात मानेया। थुमि सैकड़ों लोहँ तथा नयागु दय्का तःगु किला मदु। तरः थुमि छगू मज्यूगू आर्यपिनि थें संगठन शक्ति मदु। हानं विजयया इच्छा नं मदु। आर्य पिसं थ्व देशया मूल निवासी पिनि नाप थुगुरूपं सन्बन्ध दय्का तःगु दु। गथे छम्ह त्याम्ह सिनं बूम्ह नाप मित्रया व्यवहार याइगु खः। थ्व देशया वर्तमान द्विजाति नां जुया च्वंपिं ब्राह्मण, क्षत्रि, बैश्य आर्यया संतान खः। हानं शेष शुद्र तथा अति शुद्र जातिया पूर्वजपिनं थ्वहे देशया मूल अथवा आदि निवासी खः।

महास्थविर बड़ो हे अध्ययन शील हानं विचारक वसपोलं हिन्दू धर्म ग्रन्थ दुने थ्यंक स्वया तया बिज्यागु दु। वसपोलया स्मरण शक्ति नं धाथें हे विचित्र। लेखकया गबलें बेटाइमे नं छुं न्यनेनु इच्छा जुल धाःसा वसपोलया कमजोर म्हुंटुं ब्राह्मण वादया पक्षे छुं धया बिज्याई। हानं मेगु छु धाय्। मानो गंगु घांसे मि कुटुंम्बनी थें। वेदया ऋचा नसें कया तुलसीदासया सैकड़ो चौपाई वसपोल याके न्यना दिसँ।

वसपोलं हिन्दीं गोगूखे मछि सफू च्वया बिज्यागु दु। (१) 'मूल भारतवासी व आर्य, धैगु सफू वसपोलयागु गवेषणपूर्ण अध्ययनया सार खः। (२) "भगवान गौतम बुद्ध" धइगु सफुली बुद्धया जीवनी व उपदेश खूब सरल व मार्मिक भाषं बर्णन याना तःगु दु। वसपोलयागु स्वंगूगु सफू भारतीय बौद्ध-वसपोलया सदा ऋणी ज्वी। (३) "बौद्ध चर्या-पद्धति" थ्व सफुली बौद्ध गृहस्थपिसं याप् मागु ज्याकेना तःगु दु। हिन्दी भाषं थौं तक थज्यागु सफू पिहां मवोनि। थुलि जक मखु वसपोलं बराबर अनेक निबन्ध च्वया बिज्यागु दु। वसपोलया निबन्ध सदानं कड़ा तथा फुक गम्भीर।

महास्थविरं सन् १९२५ इस्वी लखनऊया रिसालदार बागे छगू "बुद्ध-विहार" निर्माण याका बिज्यात। थुगु विहारे छगू "धर्मानु सन्धान पुस्तकालय" नं दु। उकी विभिन्न भाषाया न्यादोति सफू नं दु। सारिरिक दुर्वलताया कारणं महास्थविर आ थन हे बिज्याना च्वन। वसपोलया लें वोम्ह परम सहृदय तरुण भिक्षु प्रज्ञानन्द सदा नं वसपोलया सेवा याय्गुली भगवान् बुद्धयात आनन्द थें तनमन बिया च्वंगु दु।

(ल्यंदुगु ४१ पानाय्)

Downloaded from http://www.dhamma.digital

साहित्य व प्रगतिशीलता

भाइचन्द प्रधान, "विशारद"

म्हीगयागु खँ खः। छम्ह पासां वया धाल, 'भित प्रगतिशील साहित्य मा।' जिं छुँ मधया। न्हिला जक च्वना।

थौँ थ्व विचा याय् मागु खँ खः, प्रगतिशील धैगु छु, प्रगतिशीलता गज्यागु! साहित्ये—भीगु हे साहित्ये नँ गंज्यागु प्रगतिशीलता मागु खः! उको नं हानं थौँ कन्हे प्रगतिशीलताया खँ ल्हाय्गु छगू चलन स्टायल—हे जुइ धुंकल। कालुं वया धाई, प्रगतिशील साहित्य मा, भालुं वया धाई, गो थ्व बाँखने प्रगतिशीलता भ्याय् भःचा हे मदु, सालुं वया धाई, थ्व उपन्यासे भोत माःगु प्रगतिशीलता मदु, आलुं वया धाई, थ्व लेखक प्रगतिशील मखु खनि, ठालुं वया धाई, थ्व प्रगतिशील मखु, प्रतिक्रियावादी! प्रगतिशील, प्रगतिशीलताया खँ न्ह्याबलें न्यने दु, ब्वने दु!

तर थौँ भिसं थ्व विचा मयासे मज्युगु खँ खः कि साहित्ये गज्यागु प्रगतिशीलता मालेगु! साहित्ये प्रगतिशीलता दई ला कि दई मखु! राजनीतियागु प्रगतिशीलता—वा धाय्, प्रगतिवाद—व साहित्ययागु प्रगतिशीलता छगु हे खः, कि मे-मेगु हे!

दकसिबें मुख्यगु खँ जा थ्व खः कि साहित्यया क्षेत्रे—साहित्ये—प्रगतिशीलता स्वयगु ज्या उत्त महत्वगु मखु, छाय् धासा साहित्ये, व न्ह्यागु हे अवयव ज्वीमा, प्रगतिशीलता दु हे मदु धाय्गु सभ्यतां ताःपाक वनेगु खः। साहित्ये प्रगतिशीलता दहे दई, छाय् धालसा प्रगतिशील मज्वीकं सुँ हे साहित्यकार जुइ फैमखु, उकिं साहित्यकारया ज्याय् प्रगतिशीलता दहे दई। थ्व हे विचा याय् अलसि चाःगुलिं व थःगु राजनैतिक सिद्धान्त प्रचार याय् मागुलिं थौँ प्रगतिशीलता या नामे दलबन्दी जुया च्वन, उकिं हे याना व प्रगतिशीलताया नामे थौँ नग्न-चित्रण व ध्वादःगु साहित्ययया निर्माण जुया च्वन। जि प्रगतिशील धका प्रगतिशीलताया भयाली पिटेयाना थंज्यागु निम्न कोटिया साहित्य दयूका उमिसं साहित्य व अन्ततोगत्वा समाजयात गुलि तक्क हानि याना च्वँगु दु व भी मिखाया न्ह्योने हे न तुं दु। प्रगतिशीलताया नां कया, रुसया दुहाइ बिया अज्यागु साहित्य निर्माण याना थः पार्टी बःलाइगु सम्म खः; मेगु उकिं छुं उपकार जुइ फैः धैगु विश्वास याय्गु ताप वै धका तिमिलायात स्वेगु थें हे खः।

थौँ काय्का ल्वाना च्वंगु वा नाली ग्वनुला च्वंगु, जु म्हिता बुका कलायात सिक्क दाया च्वंगु बा थँज्यागु हे छुँ घटनाया इतिबृत्तात्मक कोरा चित्रण व वर्णन याय्वं साहित्य-निर्माण जुइ मखु, प्रगतिशील साहित्य दयूकागु जुइ फै मखु। साहित्य दयूके या लागि थंज्यागु हे घटनाया आवश्यकता दु, तर व उकि हे नतुं समाप्त जुइ मखु। उकिया चित्रण याना सत्साहित्ययया निर्माण याययया लागि उकि कलात्मकता व साहित्ययया मे-मेगु अनिवार्य गुण व विशेषता नं दयूमा, अले जक व रचना साहित्यिक जुई, उकिया छुं महत्व दई।

मनोरञ्जनया विचा याना जुसां व मनोरञ्जनया नापं ज्ञां बढ़ेयायूत साहित्ययया निर्माण यासां साहि-

---

(४० पानाय् ल्यंगु)

बोधानन्द महास्थविरया जीवन बुद्धया हे छगू खः। गुम्हसिनं कि भारतया शाक्य पुत्र-पुत्री पिन्त सदां स्मरण याना च्वनी। वसपोलया चरित्र छगू उच्चा दर्श प्रेरित गू। उकि अन असफलता धैगु दहे मदु। भीसं वसपोल याके आपा सयूका काय् मानी।

—:०:—

Downloaded from http://www.dhamma.digital

त्यया सम्बन्ध झिगु चेतन मन व मस्तिष्कनाप अभिन्न रूपे दु। न्हापा-न्हापायापिं साहित्यकारतेसं मनोरञ्जनया लागि साहित्यया निर्माण यात, खः, तर मनुतेत मनोरञ्जन बिये त नं मन व मस्तिष्कनाप साहित्यया सम्बन्ध दुगु खँ मसिःकं व मसीकुसें साहित्य दयकुसा उकिं उचितगु व माःगु मनोरञ्जन बिये फई मखु; उकिं मनोरञ्जन बिये त नं मन व मस्तिष्कयागु विज्ञानयात लोमंके मज्यू। तर तथा-कथित प्रगतिशील साहित्ये थ्व खँया अभाव आपालं खनेदु।

लिपा साहित्यया उद्देश्यया घेराया वृद्धि जुया वल, अले उकिया उद्देश्य मनोरञ्जन जक मजुसे मनोरञ्जनया नापं बहुजन सुखाय बहुजन हिताय जुया वन, सत्यं शिवं सुन्दरं जुया वन, थ्व हे उद्देश्ययात आतकं हे साहित्यिकपिसं माने याना च्वन। उकिं आःयागु साहित्ये सत्यत्व जक मखु, शिवत्व जक मखु, सुन्दरत्व जक मखु, तर स्वतां दयमा। लिपा-लिपा साहित्यया उद्देश्य छु-छु जुया वनी, थथे हे धका झीसं धाय् मफु। साहित्यया उद्देश्ये थ्व थप जूगुलिं नं उकियात सफल याय्त मन व मस्तिष्कया अवस्थाया ज्ञान दयमा, मनोविज्ञान सयकेमा। थ्व मदयकं बहुजन सुखाय बहुजन हितायया लागि साहित्यया निर्माण जुइ फै मखु।

खँ छु धासा साहित्यया न्हागु हे उद्देश्य जूपां वया मन व मस्तिष्कनाप अभिन्नगु सम्बन्ध दु। थ्व खँयात सुनानं अस्वीकार याई मखु, याय् फैगु नँ मखु। थुकिया तात्पर्य थ्व नं मखु कि साहित्यं मन व मस्तिष्कया अनुभूति जक क्यनी। मनोविज्ञानया ज्ञान मदयकं साहित्य निर्माण उच्च कोटियागु जुई फैमखु, थ्व सत्य खः, तर साहित्यया साध्य मनोविज्ञान मखु, मनोविज्ञान जा उकिया छगू मुख्यगु साधन जक खः। साहित्य मनोविज्ञान मखु, हानं मनोविज्ञान नं साहित्य मखु। गुलितक्क धाःसा, मनोविज्ञानिक विश्लेषणे साहित्य आधारित जुईमा।

साहित्यकार, व कथाकार, नाटककार, उपन्यासकार, कवि न्ह्याम्ह हे जुइमा, उबलेतक्क साहित्य दयके फै मखु, गुबलेतक्क वया मन व मस्तिष्के अभावया भाव, अभावया अनुभूति, वर्तमान नाप असन्तोष दई मखु। गन थ्व संवेदन व क्रियात्मक रूपे दत अन उकिं वयात प्रेरणा बिई, व हे प्रेरणां प्रेरित जुया वँ साहित्य दयकी। उकिं साहित्यकारयात प्रेरणा मा, प्रेरणायात अभावया अनुभूतिमा, थ्व अनुभूतियात चेतन मन व मस्तिष्क मा। उकिं साहित्य-निर्माणे साहित्यकारया अभावया अनुभूति व उकिं बिइगु प्रेरणा व सक्रियताया मुख्यगु थाय् दु। उकिं हे खः, पालिय मेण्टया मेम्बर लुसीयां मनुतेसं धाःगुलिं शेक्सपियरयात प्रेरणा बिया नाटककार दयकल, कलायागु आध्यात्मिक उपदेशं तुलसीदासयात प्रेरित याना सन्त कवि धायकल, क्रौञ्चया मर्मस्पर्शी रोदन व विलापं, वाल्मीकियात प्रेरणा बिया रामायण च्वकल व संस्कृत आदिकविया नामे प्रख्यात याकल, घांयू मिम्हया उपदेशं भानुभक्त आचार्ययात प्रेरित याना नेपालीया आदिकवि धायकल। थंज्यागु उदाहरण साहित्यया इतिहासे यक्को हे खने दु।

थुकिया अर्थ थ्व नं मखु कि अभावया अनुभव साहित्यकार पिसं जक याई व याय् फै, मेपिसं फैमखु। संसारया प्रत्येक जीवित व्यक्ति अभावया अनुभव याई। थःगु वर्तमान अवस्था व स्थिति सन्तोष जुया च्वंम्ह मनु सुं हे मदु, सुं दःसा व जीवित मखु, सोन्ह्यः हे व मृत। तर खँ छु धाःसा साहित्यकारं व साधारण मनुतेसं याइगु अभाव-अनुभवे छगू अन्तर दु। साधारण मनुनं अभावया अनुभव याइ मखु, मखु, याई, वँ थज्यागु अभाव जुया च्वन धका नं धाई, तर व अभावया अनुभवं वयात छुँ ज्या याकी

Downloaded from http://www.dhamma.digital

मखु, व अन हे नतुं समाप्त जुई, अधिकांशे व निष्क्रिय हे जुया च्वनी। तर साहित्यकार थथे निष्क्रिय जुया च्वनी मखु, च्वने फइनं मखु, व सक्रिय जुया च्वनी। साहित्यकारं मेपिसं थें अभावया अनुभव याई, संवेदनशील अनुभूति जुई, व अभावयात अन्त याय्‌त सनी। उकिया लागि वँ अध्ययन याई, अभावया हेतु, कार्य व परिणामयात माली, अले वयात समूल नष्ट याय्‌गु उपाय दय्‌की व ज्या याई, तर लिपिया सहायतां, साहित्य दय्‌का जक।

थंज्यागु अभाव छगू-नीगू जक दइगु मखु। जीवन दतले थंज्यागु अभावया ल्या हे खने दइगु खँ मखु। फक्को अभावयात नष्ट याय्‌गु साहित्यकारं स्वई, तर सभा-मीटिंग् याना मखु, दलबन्दी दय्‌का मखु, लेखनीं साहित्य दय्‌का। धाथें धालसा साहित्यकार थःगु व थःगु समाजयागु अवस्था व व्यवस्थाय् असन्तोष ज्वी, थ्वहे असन्तोषं वयात अभावया अनुभव याकी, उकीं हे वयात सक्रिय दय्‌की, वं साहित्यया निर्माण याना व असन्तोष व अभाव यात नष्ट याई, प्रगति धैगु थ्वहे खः। गन उन्नति जुल अन प्रगति जुल। उन्नति याय्‌त प्रगति मा। उकिं प्रगतिशील मजुइकं सुं साहित्यकार जुइ फइ मखु, थ्व निश्चय। च्वयागु या तात्पर्य थ्व कि प्रगतिशीलता साहित्यकारया मुख्य व अभिन्नगु अंग खः। उकिं साहित्यकार दय्‌किगु साहित्य नं प्रगतिशील जुहे जुई, दः हे दई। छाय् धाःसा वें यागु विचा व ज्याय् वेंपना दई, सज्जनया विचा व कार्यें सज्जपना दई, बदमाशयागु विचा व ज्याय् बदमाशिपना दई। थुकि शंकायाय्‌त थाय् मदु। उकिं सुं साहित्यारं निर्माण यागु साहित्ये प्रगतिशीलता दुलाकि मदु धका मालेगु, धाय्‌गु, वा झीत प्रगतिशील साहित्यमा धका धाय्‌गु वाहियातया बकवाद जक खः, गथे कि सुर्द्यवं प्रकाश बिईमा धाय्‌गु खः। झीसं धासां मधासां सुर्द्यवं झीत प्रकाश बिई, प्रकाश हे, छाय् धासा, वया अभिन्नगु अगं खः, वथ्यें साहित्ये प्रगतिशील दई, प्रगतिशीलता हे वया अभिन्नगु अंग खः। खः प्रगतिशीलताया मात्रा न्यनाधिक जुई फु, तर व दुहे मदु धैगु खँ स्वीकार जुइ मखु।

मानवयात

श्री सूर्यबहादुर प्रधानाङ्ग "पिवाः"

सुंक च्वनेला मदु अधिकार!
मानव, गुबले पृथ्वी वल छ,
नय् पित्याःगुलिं उबले ख्वल छ,
आःनय् दइ मखु ख्वयवं खालि
फुगु ज्या याय्‌माः वयागु लागी
सुंक च्वनेला मदु अधिकार!
मेपिं गुलिग्यं उलिहे ग्यं छ,
दैन्है ज्याहे याना भाग्य,
सिमास च्वंगू फल छं खाय्‌माः
गुबलें छंथाय् वं ब्यू वइला?
सुंक च्वनेला मदु अधिकार!
प्रकृति छन्तः ब्यूगु दु गुगु थाय्
थिच मिच अन याः वःसाज्यू ल्वाय्
छंगु व थासे यःगु पिना छं
पालन याय्‌माः थः कर्तव्य
सुंक च्वनेला मदु अधिकार!
बियाव तःगु दु ल्हाः तुतिछंत
याय् जक धयागु विचार मन्त
मेवं गुलिफु छंनं याय्‌फु
छं हे याना आमथ्य जूगु
सुंक च्वनेला मदु अधिकार!
भिंभिं चेष्टा यदि छं याःसा
जगत अधीने जूवयि पासा,
सहया दुख छं ज्याया द्वारं
छंतायि वं तिनि उद्धार
सुंक च्वनेला मदु अधिकार!

१०७०

Downloaded from http://www.dhamma.digital

ईर्ष्याः—

श्री 'रत्न'

इर्ष्या धयागु छगू साधारण मनो भाव खः। ज्याथः-ज्यिथी, मिसा-मिजं, ल्याय्म्ह-ल्यास्य, मचा-खाचा, तःमि-गरीब, सक स्याकें इर्ष्या दु। इर्ष्या धयागु ईख खः। सुं मनूया थः न्ह्योने मनूनं छुं ज्या वृद्धि याना हःगु खनेवं बया मनस ईर्ष्या लुयावै। देवलोक पिसं नापं कतःया भि स्वे मफु धाई। मनू तयेसं गबले स्वे फई ? अन इमि मनस मनोभाव बुया वई। मनोभाव धयागु निगु प्रकारया दु। सकारात्मक व नकारात्मक। सकारात्मक विचार वल धाःसा मनूतय्सं थः भिकेगु स्वई। थुगु प्रकारया मनोवृत्तियात स्पर्धा (Competition) धाई। थ्व गुगु खः मनुष्यया उन्नतिया कारणं जुया च्वनी।

सुं याकःचा च्वना छुं प्रकार यागुहे उन्नति मन मतैह्म जूसां वं समाजस वया थःगु उन्नति याये गुली मन तया च्वनी। मेपिसं उन्नति यानाहया च्वंगु खँना वंनं उन्नति याना हयेगु स्वई। पाठशाला (विद्यालय) आदिसनं मचा तयूके आपा याना थज्योगु मत्तीलुया वया च्वनी। थः स्वया मेपि मचात थहाँ वँनी धयागु मचातय् मत्ती जुया च्वनी उकिं वं मेपि मचातस्यें कुतः याःथें हे याई। थुगु कथं गुलि मचातस्यं थः थःगु कक्षा (=दर्जा) स च्वँना सयूके फै, उलि याकःचा च्वनाः स्यनां फई मखु। उकिं झीसं स्वेबले मनुष्यं मनुष्य याके स्पर्धा यायेगु मज्यूगु मखुथें च्वं। तर शिक्षा शास्त्रोतस्यें थ्वहे नं मज्यू धाल। उमिसं धाःगु कारण छु धाःसा—"थमं तुं थःत लँना च्वनेमा, थःगु तुलना मेपिनाप गबलें याय् मज्यू। थथे याना च्वन धाःसा व मनू ईर्ष्या दुह्म जुया वई। वं धागु खँनं सत्यगु खः। तर मनुष्य यात छकोलं अन्तरमुखी याये फइ मखु। थःगु हे जक उन्नतिया विचार यायेगु व मेपिनिगु खंस छुं विचार मयायेगु थ्व गुलिखे न्हुया अभ्यास व शिक्षा या लिपा वई। उकिं स्पर्धा मनुष्य यात उन्नतिया लागी छगू अटल मनो-भाव जुया च्वन। गथे स्पर्धास सकारात्मक मनो-भाव दुगु खः, अथेहे ईर्ष्यास नकारात्मक मनो-भाव दई। स्पर्धा याइह्मा मनूनं थःगु उन्नति माला च्वनी, वं मेपिन्त स्यंकेगु स्वइमखु। इर्ष्या दुम्ह मनूनं थःगु उन्नति मयास्य मेपिन्त क्फायेगु स्वया च्वँनी। थज्याम्ह मनूनं न थःत वृद्धि याना हये फई, न मेपिनिगु वृद्धि स्वयेफई। मेपिनिगु वृद्धि खनकिहे मिछोया वई, सुं उन्नत मनूतय् स्यंगु खँ न्यानाहे जक वया आत्मा संतोष जुया च्वनी। थमं स्यंके मफुसा मेपिन्त छुना स्यंकेगु स्वई।

ईर्ष्या व हेला मनोवृत्तिया मचातखः। ईर्ष्या दुम्ह मनूनं मेपिनि भिगु शब्द न्यना उलि लयताई मखु, गुलि इमिगु निन्दा-हेला खं न्यना लय् ताईगु खः। गुलि मनूतस्यें थःमं निन्दा मयास्य मेपिनिगु निन्दा न्यंनाः संतोष जुइ। हानं चङ्गपि मनूतस्यं मेपिन्त निन्दा याका च्वनी अथवा निन्दा याकेत तोलता बी। थुगुकथं छम्ह ईर्ष्यादुम्ह चङ्गम्ह मनूनं थःगु ईर्ष्या यात शान्त याई, याना थःत मेपिसं पाः याइ गुलि बचे जुई।

ईर्ष्याया मनो भावं न ईर्ष्या दुम्ह मनूया उन्नति ज्वी, न ईर्ष्या याकाच्वंम्हस्या, थुकी निम्हस्यां पतन अवश्य। ईर्ष्या याका च्वंह्म मनूया या पतन लिपा जूसां ईर्ष्या याःम्ह मनूया पतन याकनंहे ज्वी। गबले मनूतय्सं ईर्ष्याया कारणं न्ह्याबलें मेपिनि पतन जक स्वया च्वनी, अले वयागु थ्व नकारात्मक विचार वयाहे शत्रु जुई। व थः थमं ईर्ष्यांत मनूत खँना ग्याई। वया पाखें अनेक प्रकारयागु थःगु ज्या स्यनीगु

Downloaded from http://www.dhamma.digital

शंका याइ। व ईर्ष्यी मनूया मनस छुं मदुसां व खँना न्हाबलें ग्यावा च्वनो। थुगु विचारया कुविचारं वं मखुगु ज्यां धाथंहे वयात थः शत्रु याःइ।

मिजं तयूके सिबेनं मिसा तयूके ईर्ष्याया भाव आपादु। छह्म मिसां मेम्ह मिसाया भिंगु स्वये फई मखु। पाठशाला या मचात गथे मेपिनाप मिले जुया च्वनो, उलि मिसा मस्त थः मेह्म नाप मिले जुया च्वंनी मखु। थ्व फुक कारण मां बौ पिनिगु हेर विचार मदुगुयाहे चिण्ड खः। झी थायूला मेगु देश स्वयानं आपलंयाना मिसात अशिक्षित हे खनेदु। मचा मिजंत गुपिनं भचा सुधार यागु खं लहात कि साम्प्रदायिक भावपिहां वइ धाइपिं दु मदु यो छु पात ?

ईर्ष्याया मनो-भाव मदयकेगु लागी झोगु खँ भिनेमाः। नकतिनि वःगु थ्व गणतन्त्रात्मक राज्य यात झोसं स्थीर यायूत झोसकल नेपाल वासी तयेसं थःगु मनो-वृत्तियात भिका मचा तयेत भिंगु शिक्षा बिया ईर्ष्या या भाव यात लिकया वां छ्ये माल।

"जय नेपाल"

पर्वः-खुसि

भाजु, हरिकृष्ण झोलें

लोहंब्वे-बी मद्दिक हाःसां
शंल कठोरं पनाव च्वंसां
हानं शिखरं कुति हे वःसां
जोवनया गति दीमखु अयसां
न्हाना हेच्वन, च्वन न्हाना हे।

शैल देश जुल वैगु स्वदेश,
तर सिल अन हे कष्ट विशेष—
वज्र विरोधं हक्कल गुलि धाय्
अःखः मत क्यन चपलां धाःसा
न्हाना हे च्वन, च्वन न्हाना हे।

गुलि गुलि पुखुली कुनाव तैगु,
प्यायूचाः पिंथाय् वन्य बी मखुगु,
त्याफि त्याफिया ह्वत्वं पिज्वेकाः
सरिता न्हाः वन न्हूगुलँ दयकाः
न्हाना हे च्वन, च्वन न्हाना हे!

न्हापा वंपिं छु छु खुसि धाःपिं
सुत गंगु लँप्वी जोवन त्वंकाः
ल्यू ल्यू वंपिं उगु मार्ग लिनाः
वन पूवंजतय् नां तय् धाधां
न्हाना हे च्वन, च्वन न्हाना हे।

थुगु, शिशिर रिपुं सहयाय् मफया
अमिगु व गति याय् अवरुद्ध धका
तल, प्रतिबन्धन, जीवन भयातुल
च्वापु जुया नं धैर्य मतो तल
न्हाना हे च्वन, च्वन न्हाना हे।

अन हे अमिसं थीगु निभाले
थः ख्वाः पाना जीवन नायका
तःलं तःलं थःगति न्हाका
न्हापा सूपिं नं यन च्वोका
न्हाना हे च्वन, च्वन न्हाना हे।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

भाषा

श्रीभगवती प्रसाद श्रेष्ठ

वर्षा या लँ जुवानं गथे कुसा ज्वनाज्वीगु आवश्यक खः अथेहे थःगु जातीय मातृभाषा यातनं ब्वना सयकाज्वीगु अत्यन्त आवश्यक। छाय् धाःसा —वर्षाया बखते आःवावै अले वैमखु धाय फैमखु, यचुस्य च्वंगु गगने थथेंकाल रूपी सुपाँचं त्वपुया वा वयकु। अथे वा वैबले लंजुवात बिचेलाना च्वने थाय् मदया वां दाय्का वने माली बले लंजुवाया गज्यागु गति ज्वी ? पाठक वर्ग पिसंहे सी। व सुनां याना प्यागु ? थमंहे याना मसया, मसय्का, अलिस जुया, लोमना मखा। वर्षाया बखतय् आपालं याना बावैगु जूया निम्ति कुसा ज्वना ज्वीगु अत्यन्त आवश्यक जुया च्वन। वावै बलेसित जक मखु त्यान्वी बले तुतांयाना ज्याकायत, निभा त्वै बले ख्वालंनिस्यं थःगु शरीर व्याक्कं किचलं किकेत नं गथे आवश्यक जुया च्वन, अथहे थःथःगु मात्रि भाषानं ब्वना सयके-सीकेगु, थ्वीकेगु अत्यन्त आवश्यक जुया च्वन।

मांया दुरू त्वनेयो मामं स्यंगु भाय मयो। वहे मांया पर्सि भ्वाथलं हित्तु हिका दुरू त्वना झीथौं थपाय् चिक ज्वी धुन। आ वहे मामं स्योंगु भाय् यात नाले मछाः थें ज्वीका च्वनेगु झीगु कर्तव्य मखु। खः थ्व झिला तक प्वाथय् तयाः जूह्म मांयात लोमंका तापाका छ्वेगु, गालेक ब्वाय्गु जक। थ ह्मामां बांलाह्म ज्वीमा, बांमलाह्म ज्वीमा संसार क्योंम्ह मां यातहे मां धाय् माः। छाय् धाःसा-थःह्मामां बांमलाःम्ह धका बांलाह्म सुंमिसा यात मां नाःवन धाःसा वं न्यताले दाया महैला ? अवश्य है। करपिनि मिसातयत मां धाः वंस्यंलि। उकिया निम्ति बांलायमा बांमलायमा थः मांयागु भाय्नि न्हापालाक सयकेमाः। अले जक कतः पिनिगु भाय् सयकः वंनेगु असल। न्हापां करपिनिगु भाषा ब्वनां उलि याकनं ज्ञान लाभ याय् फैमखु। करपिसं खंला थःगु जातिय भाषा मतोतु। उकि अपिं नाप खँल्हाय माल धाःसा अमिगुहे भाषं खँ ल्हाय्माः। मल्हास्यनं छुयाय् थःगु भाषं खं ल्हायत थःहे बांलाक मसः। प्रचार जुया परजाती बोध जुया च्वंगु मदु।

वर्तमान समये अंग्रेजि भाषा विश्वया राष्ट्रे कुंचाय् २ वनाः थःगु मातृ भाषाथें प्रचलित जुया च्वन। व अंग्रेजि भाषा छुजुया अपाय्सतं प्रचलित जुया च्वंगु ? केवल थःगु मातृ भाषा यात ब्वनति याःगुनिंति थ थः पिनि परस्परे मेगु भाषं खँ मल्हागुलि मखुला ? झीजुल थः प सां पासां खँ ल्हाःसां "कम्हियर मिष्टर" धाइपि। थ्व छगू तः धंगु लज्या याखँखः अबुजु मल्युस्य ब्वाजु ल्यू वंनेगु। झीगु नेवा भाषं प्याहाँ वैच्वंगु छुं किताब पत्रिकानं ब्वने मफु, ब्वने मसः याने खँया ज्वलं मिले मज्वीगु, कारण ब्वने बले न...न . त त . ज्वीगु आखः भचा चिका तःगु वयव दी मालीगु, शब्द हंका ब्वना यंके मफैगु, पद थ्वीके मफैगु इत्यादि याना हे झीगु भाषा उन्नति मजुया च्वंगु खः।

यदि झी मां भाय् अमर याय्गु धैगु जूसा गथे थौं कन्हे झीसं नमसिद्धं ... । कका किकी .. ब्वने धुनेवंहे अंग्रेजि ब्वनेगुलि तनमन लगेज्वी, अथेहे थःगु भाषानं करपिसं ब्वंके गुली रुचे याके माः धैगु जुसा छु उद्देश्य यागु लँय् न्यासि दंने माल ? छुध्यय मने तयमाल ? धैगु थ्व थःगु मात्रि भाषा प्रेमि पिसंहे सी बयकः पिनिगुहे ल्हातो।

मातृ भाषा-जिन्दा वाद !

Downloaded from http://www.dhamma.digital

तृतीय संगीति

भि० अमृतानन्द

(वंगु अंक नाम सम्बन्ध)

विनयधर भिक्षु पिसं

'संघ शुद्ध मजू, अकि थ्व तीर्थिकत लिसे उपोसथ याय् मफु" धका धाल। मंत्रीनं निकत्वक्क तक नं मयास्य मज्यू धया थें च्वंक धाल। किन्तु भिक्षुपिसं थुकियात म नेमया। अले व मूर्ख मंत्रीनं च्वंनिसें माने मजुपि भिक्षुपिनि छ्यों त्वाल्हाय्गु शुरू यात। मंत्रीया थ्व भयंकर ज्या खना: संघ बिचे च्वना च्वंम्ह क्षीणास्रव तिश्य स्थविरं, "अवश्यनं जुजुँ भिक्षुपिंत स्याना अधिकरण साम्यया धका धया हल खैमखु, थ्व ज्या थ्वहे दुर्बुद्धिम्ह मंत्रीया विचारं याःगु ज्वोमा" धकं भालपा:, च्वन.च्वंगु आसनं दना: मंत्रीया न्होनेसं च्वंगु झोले फेतु वन। थ्वसपोल जुलं जुजुया सहे किजा तिश्य युवराज। मेपिं थें साधारण भिक्षु मखु। मंत्रीनं तिश्य स्थविरयात म्हसीका वसपोलया उपरे छक्वतलं शास्त्रपात याय्मछाला:, ब्वां जुजुया थाय् वना: थथे विन्ती यात* :—

"महाराज! उपोसथ याय्मखु धा:पिं भिक्षुपिंत जि थथे थथे याना, किन्तु झी तिश्य युवराजयात छु याय्गु?"

मंत्रीया खँ न्यनेवं जुजुयात म्हछम्हं क्वालखं लुना थें जुल।

"अरे मूर्ख! थ्व छं छु यानगु?" धया: उतना घरि जुजु अशोकारामे वना: थः म्हं मंत्रीयात धयागु खँ कना: संघयाके क्षमा फ्वन। जुजुया त्रसित स्वभाव खना: भिक्षु संघपिसं वस्पोलयात धैर्य बिल। तर जुजुया मने, 'आ: थ्व पाप सुयात लाइगु थें!' धयागु जक विचार लुया:, चित्ते शान्ति मदया: संघ पिके थथे न्यन:—

"भन्ते! आ: मेगुखँ छु लहाय, थ्व पाप सुयात लाईथें?

थुकियात गुलिस्यां, "महाराज! छपिनि वचनं याःगु जूयानिंतिं थुकिया पाप छपिन्त लाई" धाल। गुलिस्यां, "छु महाराज! छपिनि मने भिक्षुपिं स्याय्मा: धयागु विचार दुगु खःला?" "मदु भन्ते!" "अथे जूसा थुकिया पाप छपिन्त मदु" धाल! गुलिस्यां, निम्हसितं पाप दु धाल। निश्चयात्मक रूपं खँ न्यने मदया जुजुया चित्त शान्त मजुल। अले वस्पोलं थथे धाल :—

"मखु भन्ते! जिगु थ्व मनया शंकायात यथार्थत: निवारण याजाबी फुम्ह सुं भिक्षु मदुला?"

"दु, महाराज!"*

"सु दु भन्ते?"

* महावंश, ५।२४०-४३

* "सब्बं पवत्तिं तं सुत्वा जात दाहो महीपति
सीघं गन्त्वा भिक्खु संघं पुच्छि उब्बिग्गमानसो॥
'एवं कतेन कम्मेन कस्स पापं सिया' इति।
तेसं अपण्डिता केचि 'पापं तुय्हन्ति' केचितु॥
'उभिन्न चा' ति आहंसु 'नत्थि तुय्हन्ति' पण्डिता।
तं सुत्वा महाराजा 'समत्थो अत्थि भिक्खु नु॥
विमतिं मे विनोदेत्वा कातुं सासन पग्गहं'।
'अत्थि मोग्गलि पुतो सो तिस्सत्थेरो रथेसभ॥"

(महावंश, ५।२४४-४७)

Downloaded from http://www.dhamma.digital

"मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविर ?"

"गन दुले वसपोल महास्थविर ?"

"अहो गंगा धयागु पर्वते ।"

"सःतके छोसा बिज्याई लाले भन्ते ?"

"बिज्याई महाराज !"

थुलि खँ न्यनाः जुजु उखुनु हे प्यम्ह धर्मकथिक भिक्षुपि व प्यम्ह भारदार लिसे आपालं भिक्षुपि व सिपाहित छ्वयाः मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरयात सःतके छ्वत। दूतत वनाः, "जुजूं छलपोलयात सःता च्वन" धका धाल। महास्थविर बिमज्या। हानं मेपिंदूत छ्वत। वसपोल बिमज्या। स्वक नं दूत छ्वत। वसपोल बिमज्या। स्वक स्वक्व तक दूत छ्वया नं वसपोल बिमज्या सें लि जुजु अशोकारामे वनाः, "महास्थविर छाय् बिमज्यागु ज्वी" धका संघयाके न्यन। संघपिसं "गय् धका सःतके छ्वया महाराज !" धका न्यंसेलि जुजुं वृत्तान्त खँ कन। "आमथे धया छ्वयां बिज्यई मखु, 'शासने अर्बुद दयाच्वन अकि शासन मल मद-यूका शासन शोधन याय्माल बिज्याहुं' धका धाल खनि धाःसा बिज्यई" धका धाल। जुजुं अथे धका खबर छ्वत। वसपोल थः फेतुना च्वंगु छथंगु चा छगा थाथा याना ज्वना ससैन्य लिसे बिज्यात।

वसपोल महास्थविर गंगा पारी छथाय् पर्वते ज्वना बिज्याना च्वंगु। वसपोल बिज्याकेत माःगु तक संविधान जुजुं यात। 'महास्थविर थ्यंकः बिज्यात' धयागु समाचार वयूवं सपरिवार जुजु गङ्गाजी वनाः, दोंगाचाय् च्वना वयाच्वंम्ह महास्थविरयात लँस्व चनेत पुलि पुलि थ्यंक लखे वन। गङ्गा तीरे थ्यंसेलि दोंगां कहाँ वोम्ह महास्थ विरयात जुजुं थःगु लाहा बिल। महास्थविर, जुजुया लाहा बःकया कहाँ बिज्यात। जुजुया लाहा ज्वंगु खनाः अंगरक्षक सिपाहि छम्हयां महास्थविरया छ्यों त्वाल्हायत तलवार लिकात। जुजुं थुकिया किपालु खना सीकाः, "अरे निर्बुद्धि नर ! गुगु अपराधया कारणे थौं थ्वस-पोलयात भिकेयाना, आः हानं थ्वसपोलयात हे थथे याय्गु ला ?" धयाः रोके यात।

महास्थविरयात जुजुं लावा लस्करया साथे थःगु राजदरबार उभाने ब्वना यंकल ! उभानया पिने स्वचाकल सैन्यत तयाः रक्षा यात। उभाने थ्यंकाः जुजुं महास्थविरया तुति सीकाः चिकं थाकल। गमन पीड़ा शान्त याय् धुंसेलि, 'उत्पन्न जुयाच्वंगु संघ भेद आदि कलंक मदेका शासन शुद्धि यानाः जिगु चित्ते च्वंगु शंका निवारण याय् फइला थें धयागु विचार लुयाः महास्थविरयात परीक्षा याय्गु विचारं जुजुं दके न्हापां थथे निवेदन यातः —

"भन्ते ! जितः प्रातिहार्य्य छगू स्वेगु इच्छा जुया च्वन।"

"गुजागु प्रातिहार्य्य महाराज ?"

"पृथ्वी कम्पाज्वीगु भन्ते !"

"महाराज व्याकं पृथ्वी कम्पा ज्वीगु लाकि प्रादेशिक कम्पाज्वीगु ?"

"थुकीमध्ये गुगु थाकु भन्ते ?"

"महाराज ! बाटा छगःले लःतयाः उकी च्वंगु पुकं लः संके थाकु लाकि छगू खण्ड जक संके थाकु ?"

"छगू भाग, छगू खण्ड जक संके थाकु भन्ते !"

"अथेहे महाराज ! प्रादेशिक पृथ्वी कम्पा याय् थाकु।"

"अथेजूसा भन्ते ! प्रादेशिक पृथ्वी कम्पा ज्वीगु स्वे।"

"महाराज ! अथेजूसा पूर्व दिशा पाखे छगू योजन उखे सिमानाया दुने पिने लाक रथ छगू तया बिज्याहुं। दक्षिण दिशा पाखे नं सिमानाया दुने पिने लाक सल छम्ह तया बिज्याहुं। पश्चिम दिशा पाखे नं सिमानाया दुने पिने लाक छगातुति च्वोका मनू छम्ह तया बिज्याहुं। उत्तर दिशा पाखे नं सिमानाया दुने

Downloaded from http://www.dhamma.digital

पिने लाक्क बाटा छगले लःतयाः तया बिज्याहुं।"

जुजुं अथे याकल। महास्थविरं अभिज्ञापादक चतुर्थध्यान यानाः 'पृथ्वी कम्पा ज्वीमाः' धका अधिष्ठान यात। पूर्व पाखे सिमानाया दुने लागु थया घःचा सन, पिने लागु मसं। लःथले च्वंगु लः नं वच्छिसं बच्छिमसं। थ्व अद्भुत प्रातिहार्य्य खनाः, "थ्वसपोलं शासन परिशुद्ध याय् फई" धकं भालपाः अशोक जुजुं मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरयाके न्हापां थःगु मनया शंका निवारण याय्त थथे धाल—

"भन्ते! जि मन्त्री छम्हसित, 'विहारे वनाः ल्वापु छिने यानः भिक्षु संघपिंत उपोसथ याकी' धका धयाः विहारे छ्या, किन्तु व मंत्रीनं थथे थथे यात। आः थुकिया पाप सुयात लाई थें?"

"महाराज! थथे छ्याबले छपिनि मने, 'विहारे वनाः मिलेमजुपिं भिक्षुपिंत स्यायुमाः' धयागु चेतना, विचार दुगु खःला?"

"मदु भन्ते!"

'यदि महाराज! छपिनि मने अजागु चेतना (विचार, नियत, चित्त) मदुसा, छपिंत थुकिया पाप मदु!"

थुलि धयाः महास्थविरं, "चेतनाहं भिक्खवे कम्मं वदामि, चेतयित्वा कम्मं करोति कायेन बाचाय मनसा ति*" धयागु बुद्धभाषित सूत्रद्वारा अशोक जुजुयात बांलाक अवबोध याकल।

थ्व सूत्रया निदर्शन रूपे तित्तिर जातकया खँ नं कना बिज्यात +

महास्थविरया—अभिधर्मानुसार चित्त चैतसिक व कुशलाकुशलादिया हिसाबं बांलाक कनाबिज्यागु—उपदेश शिक्षा द्वारा जुजुया शंका निवारण जुल, साथ साथे बुद्ध धर्मया तत्व नं बांलाक थ्वीका काल।

मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरं जुजुयात राज्योद्यानेसं च्वनाः न्हेन्हू तक अभिधर्मादि अनेक सूत्र सहित बौद्ध धर्म अध्ययन याकल अकि धाःगुः—

"वसन्तो तत्थ सत्ताहं राजुय्याने मनोरमे।
सिक्खापेसि महीपालं सम्बुद्ध समयं सुभं॥*"

धर्मसंगीति

धर्म अध्ययन याना न्हेन्हू दुखनु धर्माशोक जुजुं दक भनं नगरे च्वंपिं भिक्षु संघपिं मुंका हयत दूतत छ्वत। दूतत वनाः सकल नगरे च्वंपिं भिक्षुपिं मुना हल। सकल जम्बुद्वीपे च्वंपिं भिक्षुपिं मुन। न्हेन्हू दुखुनु जुजु स्वयं अशोकारामे वनाः अन च्वंपिं भिक्षुपिं नं सकलें मुंकल+। थःथःगु दृष्टि (=मत) मिलेजूपिं भिक्षुपिं थ्वः थ्वः छुटे याकल। जुजु सहित मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविर पर्दाया दुने च्वन। छगू छगू दृष्टि यापिं थ्वः थ्वः भिक्षुपिं सःतल। "सम्यग्सम्बुद्ध छु वादी खः" धका न्यन। इमिसं थःथःगु दृष्टि अनुसार गुलिंस्यां तथागतयात "सास्वत वादी" धाल[1], गुलिंस्यां "अन्तानन्तिक" धाल,

* "मनं संकल्प यानाः काय-वाक्-चित्तं ज्या याइगु जूया-निम्ति भिक्षुपिं! जि चेतना (=संकल्प, विचार) यात कर्म धया।"

+ "थेरो बोधेसि राजानं वत्वा तित्तिर जातकं"

—[महावंश, ५।२६६]

* महावंश, ५।२६६-६७

+ "पेसेत्वा महियं भिक्खु असेसे सन्निपातयि।
सत्तमे दिवसे गन्त्वा सकारामं मनोरमं॥
कारेसि भिक्खु संघस्स सन्निपात मसेसतो।"

—[महावंश, ५।२६८-६९]

1 "एकेक लद्धिके भिक्खु पञ्चकोसित्थान सन्तिकं।
'किंवादि सुगतो भन्ते' इति पुच्छि महीपती।
ते सस्सतादिकं दिट्ठिं ब्याकरिंसु यथासकं।"

—[महावंश, ५।२७०-७१]

Downloaded from http://www.dhamma.digital

गुलिस्यां "अमराविक्षेप" इत्यादि इत्यादि धाल[२]। जुजुं मोद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरयाके न्हापा हे स्वसमयया बारे बांलाक अध्ययन याय् धुंगु जूयानिंतिं तीर्थिकतय् लिसः न्यनाः, "थुपिं भगवान्या धात्थें यापिं श्रावक संघपिं मखु, थुपिं मिथ्यादृष्टिक तीर्थिकत खः" धका सीकाः, इमित भकाभक चीवर त्वकाः तुय्गु वस्त्रं पुंकाः भिक्षु संघं पितिना छत*। थथे भिक्षु संघं पितिना छोपिं अन्य लब्धिकत जंमा ख्वी दोति दुगु जुल+। अनंलि मेपिं भिक्षुपिंत सःता, "भन्ते तथागत छु वादी" धका न्यना इमिसं, "महाराज! तथागत बिभद्यवादी" धका लिसः बिल। जुजुं महास्थविरयाके थथे न्यनः—

"भन्ते! तथागत विभद्यवादी खःला?"

"खः महाराज!"

अले जुजुं 'आः धाःसा संघ परिशुद्ध जुल' धकं मौद्गलि पुत्र तिश्य महास्थविरयात थथे निवेदन यातः-

"भन्ते! संघ परिशुद्ध जुल मखुला?"

"खः, महाराज[१]!"

"अय्जूसा भन्ते! संघपिं मुनाः उपोसथ याना बिज्याहुँ!"

थुलि धयाः संघया लागो माःगु तक्क व्यवस्था याकाः अशोक जुजु नगरे द्वाहांवन। संघपिं नं सकलें मुनाः छगोल जुयाः उपोसथादि विनय कर्म यात। थुकथं न्हेदँलिपा हानं भिक्षुपिनि मेल जुल। कलंक मन्त। सकलें संघपिं छगोल जुल।

उगु समये अन दोलं दो मयाक भिक्षुपिं मुनाच्वंगु जुल। अले शासनया चिरस्थायि याय्गु इच्छा दुम्ह, संघ नायक जुया बिज्याम्ह मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरं, शासन शुद्धि यानाः धर्म संगायना याय्गु बारे दक्क भिक्षुपिंत उत्साहित यानाः, सकलसिया अनुमति तथा राय मिले जूसेंलि यथाविधि ज्ञप्ति आदि तयाः न्हापा न्हापायापिंमहास्थविरपिसं थें षडभिज्ञा व प्रतिसम्भिदा लाभी क्षीणाश्रव भिक्षुपिं दोछि (१०००) ल्यल। ल्यये सिवसेंलि दोलछि भिक्षुपिं सकलें, धर्माशोक जुजुया संविधानत्वे अशोकाराम महाविहारे, न्हापायापिं महाकाश्यप व यश महास्थविर पिसं थें धर्म व विनय सम्बन्धी प्रश्न यात। शासन शोधन यानाः धर्मसं गायना यात। अकिं धाःगुः—

"अरहन्तानं सहस्सं उच्चिनित्वान नायको।
वरं वरं गहेत्वान अकासि धम्मसंगहं।
असोकाराम विहारम्हि धम्मराजेन कारिते*।"

थ्वबेलस मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरं उगुसमये प्याहाँ वयाच्वंगु अनेक वाद-विवाद व मत-मतान्तर यात खण्डन यासे बुद्ध वचनानुसार सूत्र धर्म मिले यानाः विशाल प्रकरण भाषण याना बिज्यात+

---

२ विभिन्न दृष्टिया बारे स्व, दीघ निकाये ब्रह्मजाल सूत्र।

* राजा पठममेव समयस्स उग्गहितत्ता न इमे भिक्खू अञ्ञतित्थिया इमेति ञत्वा तेसं सेतकानि वत्थानि दत्वा उप्पब्बजेसि।—[समन्त पासादिक, पृ० ३५]

"ते मिच्छा दिट्ठिके सब्बे राजा उप्पब्ब जापयि"—[महावंश, ५।२७१]

+ "सब्बे सट्ठि सहस्सानि आसुं उप्पब्बजापिता"—महावंश, ५।२७२]

१ 'अपुच्छि धम्मिके भिक्खु 'किं वादि सुगतो' इति।
बिभज्जवादि ताहंसु, तं थेरं पुच्छि भूपति!
'विभज्जवादि सम्बुद्धो होति भन्तेति आह सो।
थेरो 'आमा' ति सुत्वा राजा तुट्ठमनो तदा॥"—
[महावंश ५।२७२—७४; समन्त पासादिका, पृ० ३५]

* दीपवंश, ७।५७; महावंशे नं ५।२७७-७८

+"यथाते धम्मसंगीतिं तिस्सत्थेरोपि तं तथा।
कथावत्थुप्पकरणं परवादप्पमद्दनं।
अभासि तिस्सथेरो च तस्मिं संगीति मण्डले।"—
महावंश, ५।२७९-८० समन्त पासादिकाय् थ्व प्रकरण संगायनाया न्ह्यबः हे भाषण यात धका धयातल।—पृ० ३५

Downloaded from http://www.dhamma.digital

गुकियात 'कथावस्तु प्रकरण' धाल। थ्व प्रकरणयात संगायक महास्थविरपिसं सर्वसम्मति कयाः त्रिपिटकया अभिधर्मपिटके दुफ्वात।

थ्व संगायना मोद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविरया प्रधानत्वे जुल। संगायनाया ज्या गुँला दय्का सम्पूर्ण जुल। थ्वबेलस धर्माशोक जुजु अभिषेकं भिन्हेदँ (१७) पूर्ण जूगु जुल। मौद्गलिपुत्र तिश्य महास्थविर उपसम्पदा वर्षं न्हेनिदं (७२) दुगु जुल*। महापवारणा÷ खुनु संगायनाया ज्या सर्वसम्पूर्ण जुल[1]। शासनया लागी महत् सेवा याःगु जूयानिति अशोक जुजुयात लिपा 'धर्माशोक' धाल[2]। दोछि त्रिपिटकधारी क्षीणाश्रव अरहत् भिक्षुपि मुनाः याःगु संगायना जूयानिति थ्व संगीतियात 'साहश्रीक' नं धाल। न्हापा नं निगू संगीति ज्वी धुंगु जूयानिति थुकियात 'तृतीय संगीति' धाल। अकि धाःगु :—

"कता भिक्खु सहस्सेन तस्मा साहस्सिकाति च।
पुरिमा द्वे उपादाय, ततियति च वुच्चतीति[3]॥'

॥ सिद्धिरस्तु ॥

*दीपवंश, ७.२५ या हिसाबं (७६) दँ जूवो।

÷ स्व, लेखकया धम्मपदट्ठकथा, बोधिनी पृ० ४२

१ "अयं नवहि मासेहि धम्मसंगीति निट्ठिता।
रञ्ञो सत्तरसे वस्से द्वासत्ततिसमो इसि।
महापवारणाये सो संगीतिं संसमापयी।
साधु कारन्ददन्तीव सासनट्ठिति कारणा।
संगीति परियोसाने अकम्पित्थ महामही।"—महावंश, ५।२८१-८२; दीपवंशे नं, ७।५८

२ "धम्मासोको'ति जायित्थ पच्छा पुञ्ञेन कम्मुना"
[महावंश, ५।१९१]

३ समन्तपासादिका, पृ० ३५

—:०:—

बोत्यंगु निभाः

श्री कुमारी प्रमिला

"आसे आसे, भतिचा आसे,
गुँयागु ल्यूँने सुले मते छ,
छंगु महोज्वल जीवन खंकाः
हानं ख्यूँका थके मते छं।"
बोन, बोन आःव निभाः बोन,
जिगु जीवन नं ख्यूंसे च्वतिन,
अय् पंछी! हुं, वना छको धा—
'महान्धकारे तय्मदु जि' धका।
निभाः बिनाः नं ख्यूंया वन कि
पचिपचि यानाः मा.ज्वी मालि,
उक्खें थुक्खें हाजक हानाः
जिगु जीवन जुइ चकनाचूर।
सूर्ता जिगु मन विरक्त जुल न्हाँ,
विरह व्यथा थ्व मिखाँ वल प्याहाँ,
अन्धकारमय जीवन यात
उज्वल याइम्ह गन वन सूर्य?

समर्पण

श्रीपूर्ण "पथिक"

स्नेही साङ्गीत सकलें मुनो।
सुन्दर सुरभि स्वां सहस्त ज्वनी॥
प्रभुया पदया प्रेमं काय् का।
वल पवित्र पदसं छाय् धका॥ १॥
थःगु क्यवय्नं छुं स्वां दःसा।
प्रभुया चरणय् छाय्हय् फःसा॥
गुलिज्यू धैथें लय् लय् ताया।
मानसोद्यानय् मामाः जुया॥ २॥
घाय्ला स्वांला सीके मफुसां।
थौं थःक्य दुगु थ्व थुलिजक जूसां॥
श्रद्धा-मदिरां उन्माद जुया।
मांया तुती आ छाय्त वया॥ ३॥

Downloaded from http://www.dhamma.digital

लोह कुम्भी जातक

'दु'—'स'—'न'—'सो'

अनु० भि० अनिरुद्ध

"दुज्जीवितं०" धैगु थ्व धर्मोपदेश तथागतं जेतवनमहाविहारे वासयाना बिज्याना च्वंगु अवस्थाय् कोसल जजुया निम्हिं आज्ञा जुयाबिज्यात।

वर्तमान कथा

उगु समये कोसल जुजुं चान्हे नरकय्च्वंपि प्यम्ह प्राणिपिनि सः ताल। छम्हस्यां केवल "दु" धाल,

छम्हस्यां केवल "स" धाल, छम्हस्यां केवल "न" धाल, छम्हस्यां केवल "सो" धका ग्यानापुस्य च्वंक ततः सतं हागु सः ताल।

न्हापा अतीत कालस थ्व प्रणिपिं श्रावस्ती नगरे महाजन पुत्र जुया जन्म जूगु बखतय् इमिसं मेपिनि बांलाक रक्षायाना सुचुकातःपिं मिसातय् नाप व्यभिचार याना, अने अनेगु विचित्र नकसां म्हिता आपालं पाप कर्म यात। मृत्युजुया वँ स्यँलि श्रावस्तो नगरया सत्तिक हे प्यंगु 'लोह कुम्भी"—नया खाशि दुगुनरकय् उत्पन्न जुया, खवीदोल वर्ष तक अन हे दुःख भोग याना च्वन। लोहकुम्भी नरकया नया खाशी क्वंनिम्यें ग्वाराग्वाराद:या म्हुतुप्वालेथ्यंक च्वे थाहाँ वया च्वंगु बखतय् इमिं प्यम्हसिनं बिशब्द-ज्वोक चान्हे ततःसलं हाल—"जिपिंगबले थुगु दुःखं मुक्त ज्वीगु?" इमिगु सः ताया कोसल जुजु सी भयं ग्याना न्ह्यो मवया फेजकतुना हे सकल चा बितय्यात द्योतुईब पुरोहित ब्राह्मणपिं वया न्यनः—

"महाराज सुखपूर्वक न्ह्यो वयूका बिज्याला?"

"आचार्यपिं गनं जितः सुख पूर्वक न्ह्यो वई?" जि थौं चान्हे "दु, स, न, सो," धैगु थथिज्यागु महा भयांनकगु सः ताया।

ब्राह्मणपिसं आश्चर्य पूर्वक ल्हान्यायूका लापाथात।

"आचार्यपिं छाय् छु खँ दुगु खः?"

"महाराज, तसतं हे भय दुःखज्वीगु शब्द खः आम,"

"थुकि बचेज्वीगु छुं उपाय दुलाकी मदु?"

"थुकिया उपाय मदुसांतबि महाराज भीत कुशल हे ज्वी।"

"छुयाना थुकि बचे यायूगु ले?"

"महारज, थुकियागु वचेयायूगु उपायला साप तःधं, याय् हे फइथें मच्वं, तर अथेजूसानं जिमिसं सर्व चतुष्क धैगु यज्ञ याना बचाव—रक्षा यानाबी।

"अय् जूसा याकनं हे प्यम्ह किसि, प्यम्ह सल, प्यम्ह दोंहँ, प्यम्ह मनू, तितरा भंगःत इत्यादि नापं याना सकल प्यम्ह २ प्राणि घात याना, सर्व चतुष्क यज्ञ याना जितः स कुशल यानाब्यु।"

Downloaded from http://www.dhamma.digital

हवस महाराज ! धया इमिसं यज्ञयात गुगु-गुगु चोज-वस्तु मागुखः, व सकल कया यंका यज्ञ कुण्डल दयूकः वन।

आपालं प्राणि पिंत यंका यज्ञस्थम्भे ची यंकल। आपालं मत्स्य मांसादि नयेत दैन, हानं आपालं धनप्राप्तिज्वित धका विचार याना इपिं तःसनं हे उत्साहित जुल। महारज ! थुगु माल। महाराज ! उगु माल। धका हाहां उखें थुखें ब्वां ...ब्वां जुल।

मल्लिका महारानिं न्यन—"महाराज ! छुया-निस्ति ब्राम्हणपिं खुशि प्रसन्न जुया हल्ला गुल्ला ज्वीक शोर मचेयाना जूगु ?"

"थ्व खँ छंत छाय् ?, छ थःगु ऐश्वर्य मस्त जुया च्वनां मगाला ?, दुःखला जितः धका जुयाच्वन,

"महाराज छुजुल ?"

"हे प्रिय देवी, जिं थौं चान्हे (दु, स, न, सो) धैगु थथिंज्यागु न्यने हे अयोग्यगु शब्द ताया, अले ब्राम्हणपिंके न्यना कि थज्यागु शब्द श्रवन यानागु या छु फल ज्वी ? धका"

ब्राम्हण तिसं बिन्ति यात—"महाराज, छल-पोलया राज्यस, अथवा भोगस, अथेनं मखुसा जीवितस हानि-नुकसान ज्वीगु लक्षण खनेदु तथापि धन्दा कया बिज्याय्म्वा जिमिसं "सर्व चतुष्क" धैगु तःधंगु यज्ञ याना कल्याण यानाबी, इमिसं जिगु हुकुमं यज्ञकुण्ड दयूकेत मा...मा....गु वस्तुया लागी शोर मचेयाना उखें थुखें ब्वां ब्वां जुया च्वन।

"महाराज, छलपोलं ताया बिज्यागुः शब्दया उत्पत्ति, देवतापिंसहित लोकस गुम्ह अग्रम्ह ब्राह्मण खः वसपोल याके न्यना बिज्याला ?"

"प्रिय देवी" "व देवतापिं सहित लोकया अग्रम्ह ब्राह्मण सुख ?"

"वसपोल तथागत गौतम सम्यक् संबुद्ध खः"

"हे देवी, वसपोल बुद्ध याकेला जिं मन्यनानि"

अथेजूसा वसपोल तथागत याके छकोनिं न्यना-स्वया बिज्याहुं।"

जुजुं महाराणि यागु खँन्यना सुथसिगु भोजन सिधयूवं उत्तमगु रथे च्वना जेतवन महा बिहारे थ्यंक बिज्यात अन शास्ता यात नमस्कार याना जुजुं न्यन—"भन्ते, जिं म्हिगः चान्हे ग्यानापुस्यच्वंगु प्यंगु सः ताया, अले ब्रह्मण तयूके न्यना इमिसं सर्व चतुष्क यज्ञ याना कल्याण यानाबी धागुलिं तःधंगु यज्ञकुण्ड दयूके किया च्वना, व सः तायागुलिं जितः छु ज्वोगुखः, गुगुज्वोगु खः कृपातस्य आज्ञा-दयेका बिज्याहुं।

"महाराज ! थुकिं छित छुं ज्वीमखु नरके च्वंपिं प्रणिपिं दुःख अनुभव याना च्वंगु सहयानां यायूमफया थथे हालाहःगु खः थ्व शब्द केवल अः छिंत्रक ताःगुमखु न्हापा न्हापा यापिं छिथेंज्यापिं जुजु पिसंनं तायावंगु दु, इमिसं नं ब्राम्हणपिंके न्यना पशु घातक यज्ञ यायूत्यंगु खः, तर पण्डिततयूगु खँ न्यना यज्ञ यायूगु रोकयूजुल। पण्डित ज्ञानिपिसं व सः यागु कारण कँना यज्ञ स्थम्भे चीहयेधुंकूपिं प्रणिपिंत नापं मुक्त याना कल्याण यात।

उगु जातक कथावस्तु न्यनेगु इच्छायाना जुजुं प्रार्थना यायेव श्री भगवानं पूर्वजन्म यागु अतीत कथा आज्ञा जुया बिज्यात।

अतीत कथा

पुरा पूर्व कालस बाराणसी नगरे ब्रंम्ह दत्त जुजुं राज्य याना च्वंगु समये बोधिसत्व काशी जनपदस छगू गामे ब्राह्मण कुले जन्म जुया बिज्यात। तःधिकः ज्वीव पञ्च कामगुण अनुभव यायूगु तोःता ऋषि प्रव्रज्या ग्रहण यात। ध्यान व अभिज्ञा प्राप्त याना, न्ह्यावलेसं ध्यान भावना याथगुली हे लीन जुया

Downloaded from http://www.dhamma.digital

हिमालय पर्वते छगू रमणीयगु वन खण्डस वास याना बिज्याना च्वन।

उगु समयस बराणसीया जुजुं चान्हे प्यह्म नरक यापिं प्राणि पिनिगु ग्यानापुस्य च्वंक ततः सतं हाःगु प्यंगू सः ताया थुगु प्रकारं हे पुरोहित ब्राह्मणपिंके न्यँन। इमिसं सोंगू भय मध्ये छगू भय ज्वी धया, चतुष्क यज्ञ द्वारा उकियात शान्तयाना छ्वेगु खँल्हात। ब्राह्मण पिनिगु खँ न्यना जुजुं यज्ञ यायगु स्वीकार यात। पुरोहितं ब्राह्मणपिंत यज्ञ-कुण्ड दयके बिल। आपालं अनेक प्रकार यापिं प्राणिपिं हया यज्ञस्थम्भे चीहल।

उगु अवस्थास बोधिसत्व मैत्री भावनां युक्त जुया दिव्य चक्षुं लोके सोया बिज्यात। यज्ञ स्थम्भे चिनातःपिं प्राणिपिं खना थथे चिन्तना यात। "जि अन बँन धाःसा आपालं प्राणिपिनि कल्याण ज्वी।" वसपोल थःगु ऋद्धि शक्तियागु बलं आंकासं वँना बाराणसी जुजुया मङ्गल उद्याने क्वाहां बिज्यात। अन मङ्गल लोहँया द्योने लुँयाह्म मूर्ति थें ध्यान याना फेतुना बिज्याना च्वन।

पुरोहितया मुख्यह्म शिष्य आचार्य याथाय् वया निवेदन यात—"भो आचार्य्य! गथे झीगु वेदे मेपिंगु प्राण घात याना सुयातं कल्याण यायगु असम्भव धका कँना तःगु मखुला?"।

पुरोहितं वैत न्वात—"छंत लाभ सत्कार माः धैगु जूसा सुमुक च्वँ। झीत आपालं मत्स्य मांस नयतदै, हाँनं धननं यक्को दयक लाभ ज्वी।"

शिष्यह्म—"जि थुकी सहायक ज्वीमखु" धका धया प्याहाँ वँन। राज-उद्याने थ्यनेव अन मङ्गल लोहँया द्योने ध्याने च्वं च्वंह्म बोधिसत्व खना, नमस्कार याना, कुशल वार्ता न्यना, छखे लिक फेतुत।

बोधिसत्वं न्यन—"हे माणवक! थन याह्म जुजुं धर्मानु कूल ज्वीक राज्य याना च्वंला?"

माणवकं लिस बिल—"भन्ते जुजुं धर्मानुकूलं राज्य याना बिज्याना च्वंगु दु। छन्हु चान्हे जुजुं भयानकगु प्यंगु शब्द ताल। वसपोल भयभीत जुया ब्राह्मणपिंके थुकि यागु हेतु न्यना बिज्यात। पुरोहित ब्राह्मणपिसं सर्व चतुष्क यज्ञ याना कल्याण यानाबी धाल। उकिं जुजुं ब्राह्मणपिंत सर्व चतुष्क यज्ञ याका पशु घात याना थःगु कल्याण यायगु इच्छा याना च्वन। अने २ पिं आपालं प्राणिपिं हया यज्ञ स्थम्भे चीहयातय् धुंकल। गथे भन्ते! छल पोल थें ज्याह्म महापुरुषयात थ्व उचित मजूला कि व शब्द यागु हेतु खँ कँना उलिमछि प्राणीपिमिगु प्राण बचे याना बीगु?

"हे माणवक! जुजुं जितम्हमस्यू, जिं वैत म्ह मस्यू। तथापिं जिं थ्व सः यागु हेतुस्यू। यदि जुजु जि थाय् वया न्यंवल धाःसा जिं वैगु शंका निवारण याना बीगु अवश्य।"

"अथे जूसा भन्ते! जिमिगु उपारे अनुकम्पायाना छलपोल धौपलक थनहेनिं च्वं च्वना बिज्याहुं। जिं वँना जुजु यात थथें थन बोना हये।"

"हे माणवक! ज्यू छं स्वया या।"

माणवक वँना जुजुयात उगुखँ न्यंका अन बोना हल। जुजुं बोधि सत्व यात नमस्कार याना छखेलिक फेतुना न्यनः—"गथे भन्ते छलपोलं धाथेनं हे जिं चान्हे तायागु भयानक शब्द यागु हेतु स्यूला?

"खः स्यू महाराज!"

"ऐ जूसा कृपापूर्वक आज्ञा जुया बिज्याहुं भन्ते!"

"महाराज! चान्हय् ताय् दुगु व प्यंगु शब्द नरके महान-घोरगु नरक दुःख भोग याना च्वंपिं प्यम्ह सिगु शब्द खः। थुमिसं न्हापा यागु जन्मे बारणसी नगरे महाजन पुत्र जुया पर स्त्रीतय् नाप व्यभिचार याना वल। थुपिं अनं सिना वँना "लोहकुम्भी" धैगु नयागु खासी तया दायका तैगु महा नरके जन्म

Downloaded from http://www.dhamma.digital

का: वँन। सिपु दायूके थें ग्वारा ग्वारां दायूका तःगु खासी च्वें थाहां व वं के क्वसिया क्वाहां वँवं महानगु दुःख भोग याना च्वन। स्वी दोल वर्ष तक खासी क्वे क्वसिया वँना तःलय् हाना च्वें थाहां व वं स्वीदोल वर्ष लिपा तिनि खासिया ह्मतु प्वायाथाय् थ्यनी। प्यह्मसिनं प्यपु गाथा पुराज्वीक बोना थः थःगु दुःख प्रकाश याय् धैगु इच्छा याःगु खः। तर इमिसं याना वःगु अकुशल कर्मयागु विपाक महान जूया निम्ति अथे याय् मफुत। केवल छगः २ आखः जक उच्चारण याय् ला बले दुबे जुया क्वे क्वसिया वँन। इपि प्यह्म मध्ये दकले न्हापालाक 'दु' आखः छगः जक धया क्वसिया वंह्म प्राणि क्वे च्वंगु गाथा छपु बोने धका इच्छा याग् ख :—

दुज्जी वितं अजीविम्ह ये सन्ते न ददम्हसे।
विज्जमानेसु भोगेसु दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥१॥

थःके दयूक दयूकं नं मेपिं मदुपिंत छुं दान धर्मयाना मवयागु थ्व जीवननं मभिगु हे जीवन खः। भोग-विलास यागु वस्तु दयूक दयूकं (छुं दान-पुण्य इत्यादि याना) थःत या लागी द्वीप (=आधार) स्थान दयूका काय् मफुत।

द्वितीयगु शब्द जुजुं कँने न्ह्योहे बोधि सत्वं थःगु ज्ञानं खं का 'स' अक्षरया गाथा नूर्ण याना जुजुया न्ह्योने थथे प्रकाश याना बिज्यातः।

सट्ठि वस्स सहस्सानि परि पुण्णानि सब्बसो।
निरये पच्च मानानं कदा अन्तो भविस्सति ॥२॥

सर्व प्रकारं स्वीदोल वर्ष तक नरके थथिं ज्यागु महान दुःख भोगयाना च्वने धुन। थ्व महान दुःख या अन्त गबले जक ज्वीगु मस्यु।

'न' धका धाःह्मस्यां धाय् धका इच्छा याःगु गाथा थथे:—

नत्थि अन्तो कुतो अन्तो, नअन्तो पतिदिस्सति
तदाहि पकतं पापं मयं तुय्हं च मारिस ॥३॥

अन्त मदु। अन्त गनं दै। अन्त खने दुगु मखु। हे पासा! न्हापा झीसं याना वयागु पाप अत्यन्त तःधंगु हे जुया च्वन।

'सो' धका धाम्हस्यां धाय् धका इच्छा याःगु गाथा थथे:—

सोहं नून इतो गन्त्वा, योनिलद्धान मानुसिं।
वदञ्ञु सील सम्पन्नो, काहामि कुसलं बहुं ॥४॥

आःझी निश्चयनं थनं च्युत जुया वँना, मनुष्य यागु योनी प्राप्तयाना, दयालू तथा सदा चारी जुया आपालं कुशम कर्म संचय याः वँने नु।

थगु प्रकारं बोधि सत्वं जुजुयात छगः २ आखःया छपु २ गाथा ब्वना समझे याका बिज्यात—महाराज! व नरकय् दुःख सिया च्वंपिं प्यम्ह प्राणिपिसं थ्व गाथा प्यपु ब्वना थः थःगु दुःख प्रकट याय्गु इच्छा यागुखः। तर इमिसं यानावःगु पाप अत्यन्त तःधंगु जूयानिम्तिं अथे याय् मफुत। छिं इमिगु सः ताल धका छित.छुं हानि नुकसान ज्वो मखु।

जुजुं सकल प्राणिपिंत मुक्त याना, लुं यागु बाजं थाका नायसिं च्वेका, यज्ञ कुण्ड नष्टयाके बिल। बोधिसत्वं आपालं प्राणिपिंत कल्याण याना निन्हुप्यन्हु अनंतुं च्वना, हानं न्हापा च्वना बिज्या थासेतुं ल्याहाँ बिज्याना ध्याना वस्थित जुया, अन्तस ब्रह्म लोकस जन्मजू बिज्यात।

तथागतं थुगु धर्मोपदेश याना, जातक, कथा यागु सन्धिमिले याना बिज्यास्य थथे आज्ञा जुयाबिज्यात। "उगु अवस्थाय् माणवक जूह्म सारिपुत्र जुया च्वन तपस्वी (=बोधिसत्व) ला स्वयं जिहे खः।

—:o:—

Downloaded from http://www.dhamma.digital

कहानी,

काय् ह्लयाय्

लेखक— —केशर लाल

गुलि हाय्का च्वने फुगु थमिसं ! न्हीं जिं··· माँ म्हं थूचा ल्होन। मस्त निम्हं भचा लिचित। योमह्नि पुन्हि योमह्नि छुई लि मलाबले गन दुःख बिया च्वंगु।

"आ छग माँ। छग जक। "न्हेदँ दुम्ह तासं फ्वन दाजुम्ह, गुदं दुम्ह कमल, ल्यूने सं दना च्वन। माँ या मि पुया ह्लाउंया च्वंगु ख्वा तमं झन ह्लाउंल। "स्यना च्वना खःला छं ताराचित ? "धाधां थूचा ज्वना दन।

अबले हे लाक्क सुनानं "ऐ ततःजु" धका सःता थाहां वल। माँ या विचार मेथाय् वन मस्तसें कसाः मनल।

सःतावम्हेसिगु ख्वा खने दत। "ऐ अस्त ला, वा, गन वना वया ? " माँम्ह हानं भुतुलि तुं फेतुवन।

"पाथि छको का वया का। बी ज्यूला ?

"थउं नं पाथि काः वेगु ला ?

"है बी...थउं हे हया बी। वा भचा जक दाय् माल।

मस्त निम्हं ग्या ख्वायाना छके दना च्वंगु खना व अस्त मायां अमित धाल, "योमह्नि मव्यूला ख छिमि माँ नं ?

सुनानं खं न्हेजक थने माला च्वंगु माँ म्हेसिया म्हुतु पिकायूत। अले ला वागमतिबाः वथें खं प्यहां वल। "दसां मज्यू मदुसां मज्यू थ्व मस्त घैपिं ला। आ··· गबले जक याउंक च्वने दैगु थमिगु सःसी हे ङने म्वायूक !"

"मस्ते सं हाय्किगु या खं ल्हानां सः ला", अस्त मायां धाल।

"ओका, मिखा प्वा चासां निसें हाय्का च्वंगु-च्वनंका। बौपिनि गुलि याउं।

मस्तेसं दुःख बिगु मखं उगुं मया थुगुं मया धका जुईगु। न मचाखाचां सुःख व्यू न भातं व्यू। "विचरा या मिखां खोवि हे पिहां वल।

"पस्ले ते छ्व रे अमिहे बौ या थाय्" अस्त मायां सल्हा बिल।

"गन तै बौ म्हं।"

"माँ यां मयो बौ यानं मयो मस्त गन वनि ले ?" अस्त मायां न्यन।

"दुःख बिपिं सुया जक यैले।"

"ऐसा स्कुले छ्वया व्युरे। जिमि दाजु या छं नं अथेहेका। करपिं तया छं ज्या याना च्वन। थः मस्तेसं ज्या याना बीगुला गनःगन। चिनां घी मफया स्कूले छ्वया बिल"

थुलि धया लिबात धका पाथि छग गां त्वपुया बेकुच्याना अस्त माया वन।

उखुनु बन्हि मां म्हेसिनं बौम्हेसित धाल, कन्हे सं निसें मस्तेत कि पसले येंकाति कि स्कुले छ्वयाब्यु जिला थुमित तयाते फुगु मखु त।"

"छं हेका ते मफुसा जिं फुला ? "बौम्हं धाल।

"ऐसा स्कूले छ्वयाब्यु।

"स्कुले अमित छें मांयात दुःख बी मत्यो धका स्यनिला ? "बौम्हेसिनं न्यन।

"स्योंसां मस्योंसां न्हिछि ला हाय्का च्वनिपिं मदैला।

निन्हु सोन्हु लिपा बौम्हेयिनं अमिथाय् चुके

Downloaded from http://www.dhamma.digital

ब्वंम्ह स्कुले वनिम्ह मचा यात सःता वया मस्त निम्हे सित नं स्कुले यंका तै ब्यु धाल। "छि हे झासा धका, व मचां लिस बिल।

अथे धाय् मते ले ख। जिमिसं मसिया मखुला कन्हे खुनु बौम्हे सिथाय् मस्त वया सफून्याय् माल धाः वल। उखुनु धासा वया बखुं सोम्ह पेम्ह न्याना ज्वनाद्वाहां जक वःगु। हानं मांम्हेसिनं नं चुरा ला सचिका डाय् माल धका स्टकोटे ल्योंको थाथा-याना काय् धुंकुगु। सफू न्याय् माल "धिवागन कायगु?"

लंकाय् बौद्ध रीति-तिथि (चारित्र-वारित्र)

ले० भिक्षु अश्वघोष, लङ्का

थौं सारा लोके जातीय रीति-थिति (चारित्र-वारित्र) आपालं दु। लंकाय् नं अथेहे दु। आ थन छिकपिनि न्होने लांकिक बौद्धपिनि रीति-थिथिया बारे निगू शब्द च्वे। बौद्ध समाजे संस्कार झिगू दुः—

[१] गर्भ मङ्गल।
[२] नां छ्वीगु मङ्गल।
[३] जा नकेगु मङ्गल।
[४] न्हायूँ प्वा खनेगु मंगल।
[५] आख ब्वंकेगु मङ्गल।
[६] विवाह मङ्गल।
[७] प्रव्रज्या मङ्गल।
[८] उपसम्पदा मंगल।
[९] नायक ज्वीगु मंगल।
[१०] अवमंगल।

थुकिमध्ये प्रव्रज्या, उपसम्पदा व नायक उत्सव मंगल गृही बौद्धया दथ्वी मदु। थ्व ज्या केवल भिक्षु-पिनि मांगल्य ख। झी नेपाले थ्व ज्या ब्याक गृह-स्थिपिनि दथ्वी चलेजू।

थ्गु प्रकारया रीति-थितिं युक्त जूसा तिनि जीवन सम्पूर्ण जुया मानव-समाजया उन्नति ज्वी धयागु विश्वास प्राचीन कालं निसें वया च्वंगु ख।

थ्वहे विश्वासं याना सारा लोके मानव समाजया उत्पत्ति निसें मरणतक नाना रीति-थीति बहुल जुया च्वन।

आव झिगू रीति-थिति थथे :—

गर्भ मंगल—मचा प्वाथे दया न्हेला व गुँलाय् छक गर्भमांगल्य याइगु लंकाय् चलन। भिक्षुपिं प्यम्ह खुम्ह निमन्त्रण याना रक्षाया लागी बुद्ध-देशना परित्राण पाठ याकी। न्हापालाक भिक्षु छम्ह-स्यां पञ्चशील बी. अनंलिपा परित्राण पाठ याई। गर्भिणी स्त्रीं परित्र-सुका ज्वना लाहात जोजलपाव परित्राण-सूत्र धर्म श्रवण याई। परित्राण श्रवण याय् धुंका झीथाय् थें जल कया जजंकां चीथें परित्राण जल कयाव परित्राण-सुका फुंगतले तयाति धका भिक्षुपिसं अववाद बी।

जानकेगु मंगल—झीथाय् थें पूजा विधि ज्वरे याना गुभाजुत सता मन्त्र ब्वना जात्रा याना जंक याय्गु चलन तु थन लंकाय् मदु। उखुनुया दिने थगु शक्ति अनुसार प्यम्ह खुम्ह, च्याम्ह झिम्ह भिक्षु-संघयात सता भोजन याका दान बिया परित्राण पाठ याका मचायात जा नका सिधेका छ्वई। झीथाय् थें गुरुमांपिं नापं ब्वना भ्वे नया जानकेगु मंगल याम्ह-स्यां फय्हे मफेक अपो ज्या मया। भगवान् बुद्धया गृही विनययात न्हाम्ह गृहस्थीं नं बांलाक स्यूगुलिं आर्थिकया बारे नं विचार याना रीति-थितिया कारणं थगु आर्थिक तत्व पतन ज्वीकथं मया। गृही चलन पुरे मज्वी धयागु भयं इहलोक व परलोक निखेंयात सहायक ज्वीकथं ज्या या।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

हानं झीथाय् थें चाचा व तप आदि स्वीकेगु चलन थन च्वंपिके मदु। मिजं मचाते न्हाय्पने प्वाला खनीहे मखु। मिसा मचाते न्हाय्यने जक तपचा थें छगू स्वीकेत प्वाखं, तर झीथाय् तिकाभया थें च्वंक न्हाय्पने झोलंझो प्वा खनीगु रोग थनयापिके मदु।

आख स्यनेगु मंगल—मिसा चमा जूसां मिजं मचा जूसां निदँ स्वदँ दत धाय्व मचायात विहारे यंका भिक्षु छम्हसित गुरू पूजा छुं वस्तु प्राय याना ग्वा छथू पूजा याका नमो बुद्धाय धाय्का बा बुद्धं शरणं गच्छामि धाय्का ग्व आख स्यनाबी। गुलिं गुलिंस्यां सफू ब्वने मफुतले मचातेत विहारेसं यंका भिक्षु पिथाय् आख स्यनी। गुलिं गुलिस्यां न्हापा छन्हू चिपंथीके थें भिक्षुयाथाय् आख ब्वंका लिपा पाठशालाय् छ्वयाबी—थ्व जुल वर्तमान लंकाया रीति-थिति न्हापाला लंकाय् अध्यापनया ज्या सम्पूर्णरूयं भिक्षुपिनि ल्हाते तथा विहारे दुगु ख। लंका साहित्य व भाषायात थौंतक सजीव यानातगु हे भिक्षुपिसं ख। किन्तु आ गृहस्थपिसं नं थगु साहित्य व भाषा तथा धर्मया पठन-पाठनयाना ज्या ल्हाते कयाहल अयसां भाषाया बारे विशेषज्ञपिं ला भिक्षुपिं हे तिनि। तर संवेगनीय कारण थ्व ख कि आपालं विद्यालयादि प्राय गृहस्थपिनि जक पाखें संचालन जुयाबोगुलिं वर्तमान विद्यालयं निर्माण ज्वीपिं विद्यार्थी तेके यच्चुसे पिच्चुसे च्वंगु चरित्र व कोमलपन तथा गम्भीरपन म्ह जुया वल। न्हापा न्हापा विद्यार्थीते प्रारम्भिक जीवन भिक्षुपिनि आश्रये लापिनिंति इमि चरित्रे निर्मलता व आत्मबल दुगु ख आ थुजागु विद्यालय कम जुया वन। केवल भिक्षुपिंत जक (छुं गृहस्थीतनं दुगु) अध्ययन याकीगु परिवेणत (विद्यालयत) जक दनि। खास याना भिक्षुपिंत जक ब्वंकीगु विद्यालययात परिवेण धाई।

विवाह मंगल—विवाह याइगु चलन ला थन नीति कनातथें हे दनि। झीथाय् थें यो योबले मचांनिसं विवाह यानाव मचाया शरीर न बुद्धि तथा मानवसमाज यात क्षति याय्गु प्रथा व मां बौ पिनि मायां कांगु दया व प्रेम थनच्वंपिके मदु। साधारणतः थन विवाह याइगु २५, ३० ह्रँ पुले धुंका। थत थम्हं कमाय् याय् मफुतले विवाइ याय्गु प्रश्न पिहां नं मवो पिनं मका। तर वर्तमाने यूरोप शिक्षाया फसं तत्सकं कःगुलिं युवकते बिचे आपालं चरित्र भष्ट जूगु खँ न्यने दु साथसाथे छगू निगू दुर्घटनाया खँ नं। तर आला झी देशे च्वंपिं मनूतेत पठन-पाठनया लुखा दुवा चालावःगु जूया निंतिं बाल-विवाहया प्रथाला स्वभाव तहे मदया मानव समाजयात छगू आशिर्वाद जूवनी। तर बेगं ब्वाँय् वना च्वंगु यूरोपिय अध्यापनया प्रणालि द्वाहां वया याकनं हे झी युवकते चित्तयात छ्वासुका चरित्र दूषण जुया आत्म निर्भरतां वञ्चित मज्वीमा धयागु आशा काये। चरित्रया वल विद्याध्ययनया बल सिबेनं बःला। अतएव विद्याध्ययन व चरित्र पाखे ध्यान—थ्व नित्तां बराबर जुल धासा हानं छक झी नेपालं विश्वे आदर्श क्यनी धयागु बारे छुं शंका काय्मागु मदु।

लंकाय् विवाह याय् निन्हु स्वन्हू न्ह्यो भिक्षुसंघपिं निमन्त्रित याना भोजन दान बिया परित्राण पाठ याका परित्र-सूत्रं चिका आशिर्वाद याकी। निखलस्यां थथे याई। अले विवाह याई। थुगु ज्याखं धनया अपव्यय छुकथं हे याना मत। ज्ञातिबन्धु पिंत संग्रह नं अवश्यं या किन्तु झीथाय् थें अपो ज्वीक मखु। वर्तमान समये ला थुजा थुजागु विषये विशेष याना ध्यान बी योग्य।

चूड़ा कर्म मंगल—लंकाय् झीथाय् थें शाक्यवंशीयत मदु। अतएव थन चूड़ाकर्म जक याना हानं तुरन्त गृहस्थे तेयंकीगु चलन नं मदु। झी थाय

Downloaded from http://www.dhamma.digital

शाक्यवंशीयत यक्व दुयानिंति शाक्यवंशीयत धाक्व बरेछ्वीमा। मखुसा व शाक्यवंशीय मजुया, नवं-बर्जुनित ब्याह याय् फै नव समाजया गुठी-गानास थ्याई। वया जात हे वंथें ज्वी। थ न देशे बुद्धया सिद्धान्तानुसार अथे जात वनी धयागु ब्राह्मणते भेद-नीति मदु। बौद्धत धाक्व न्ह्यासा प्रव्रज्याभूमी दुहाँ वनेफु चाहे व झीथाय् जूसा उराय् ज्वीमा, चाहे नाय्, च्याम्खल, ब्रह्म क्षत्री ज्वीमा। सकसितं प्रव्र-जित ज्वीत थाय् दु। झीथाय् बर्छीगु रीति व थन श्रामणेर पाइगु रीति सैद्धान्तिक छुं पागु मदु धासांज्यु। बर्छीगु सफुलि नं दशशीलहे बीमागु दु, श्रामणेर धयापिसं नं नित्य दशशीलहे पाले याई। तर झीथाय् शास्त्रोक्त विधि याय्त ब्रह्मचारी स्थविरपिं मदुगु जूयानिंति गय् गय् जुयामस्यू स्थविर नामं पंच-शील मात्र हे मदुपिनि पाखें रीत पुरे याय्माला च्वन। तर न्हयागुहे जूसां प्यन्हूं जक जूसां सिलायूकू ज्वंका भुलाय् गां न्येका भिक्षुभेष काय्कीगु चलन दुगुलि नं थौं झीथाय् बौद्धया पुसा ल्यनाच्वन। झीगु भूल थुलि कि प्यन्हू भिक्षु जुया लिपा गृहस्थाश्रमे च्वना पंचशील पालन याना गृहस्थ बोधिसत्व व्रतपालन याये धका प्रतिज्ञा याना वाक्य ब्वना चीवर तोता गृहस्थ वस्त्रं पुना आगमे द्वाहां वनेगु धका अनेनेगु याना लिपा बौद्ध गृहस्थपिनि शील गुगु थम्हं प्रतिज्ञा याना वयागु ख व पंचशीलयात वृस्मृत याना च्वनेगु।

उपसम्पदा मंगल—उपसम्पदा कर्म धयागु प्रव्र-जित श्रामणेर जुया च्वने धुंकुम्ह हानं न्यीदँ बैस नं दुम्हसित भिक्षुत्व बीगु। गथे झीथाय् जूसा बर्छुनाते धुंकुम्हसित देखा (दीक्षा) बीगु खः अथेहे थें धासां छुं मपाला ? किन्तु झीथाय् देखा बी बले गुप्त-रूपं अनेक द्योते पूजा याना अनेक याई, उपसम्पदा याय् बले गुप्त धयागु छुं याय्मो सकल भिक्षुसंघपिसं विधान-बमोजिम् वाक्य ब्वना भिक्षु सम्मत बी। दीक्षा बी बले छगू गुप्तगु थाय्मा थें थुकियात अथे मो, केवल संघं सम्मत यानातगु 'सीमा मण्डल' मा। गुगु स्थान पाठकपिसं कान्तिपुरे आनन्दकुटी व ललितपुरे श्री सुमंगल विहारे खना दिल ज्वी!

देखा दुपिसं थें न्हिन्हि न्हिकं याना पाप कटन याय् धयागु विश्वासयात भगवान बुद्धं स्थान बिया बिमज्यागुलि भिक्षुपिसं मंत्र-तन्त्रं याना पाप कटन याय्त स्वैगु थासे पापज्वीगु ज्याहे मज्वीकेगु प्रयत्न यासे काय-वाक्-चित्तया आचरणे संयम याना शील सदाचार पालन याई। थ्वहे पाप कटन ज्वीगु लँ ख सिवाय मंत्र याना फु याय्वं पाप कटन ज्वी मखु।

नायक उत्सव—नायक उत्सव धयागु नं छगू सम्मत याय्गु ज्या ख। गथे कि झीथाय् जूसा नायो-ल्वीगु धाई। तर झीथाय्या ज्या नाममात्रे च्वना च्वन। थनया नायकपदे पूर्ण रूपं दनि। भगवान् बुद्धया पालाय् नायक धयागु पद धारण यापिं ला सुं मदुथें च्वं न थ्व ज्या भगवान्या पालाय् दुख्वा वो। थ्व केवल लिपा लिपा यापिं आचार्यतेसं दय्काहगु थें च्वं। उपसम्पदा जुया भिदँ दुम्हसित स्थविर (थेर) धाई, उपसम्पदा जुया न्यीदँ दुम्हसित महास्थविर धाई। थुकिया नं सम्मत काय्मागु खँ विनये दु। उपसम्पदां न्यीदं पुलावने धुंकुम्ह छम्ह कार्य दक्षमम्ह महास्थविरयात यदि वं प्रार्थना यासा नायकपद बी। लंकाया इतिहास स्वया यांकेबले नायक पदया चलन शुरू यागु अंग्रेजि सर्कार लंका ल्हाते काय्धुंका अध्या-पनया ताचा नं थगु ल्हाते लाके माला भिक्षुपिंत पद इत्यादि ब्यूगु खं स्पष्ट खने दु। अतएव थ्व नायक पदया चलद बर्मादेशे भिक्षुपिनि मदु।

अवमंगल(मृत्युसंस्कार)—लंकाय् सुं छम्ह सित धाय्वं झीथाय् थें सी उइगु चलन मदु। आपलं याना थुना छ्वय्गु चलन। तःमिपिं व भिक्षुपिं जक उइगु

Downloaded from http://www.dhamma.digital

यात 'आदाहन' धाई। झीथाय् थें सिंकु छकु निकुं सी उई थनच्वंपिं मस। सलंस दां सियालागी फुकेमा।

सीम्हसिया छ्यें जूसां दिपे जूसां भिक्षु संघपिं सता पंचशील कया सीम्हसिया नामे 'मृतकवस्त्र' धका तुयूगु काप छसा बासा संघया लागी दान बी। अले संघया पाखें छम्ह भिक्षुं अनित्य सम्बन्ध शोको परिवारपिंत धैर्य बिया बुद्ध वचन न्यंकी। झीथाय् घःसु इत्यादि धयागु याय्थें थन च्वं पिनि याय्मो। केवल मृत्यु जूम्हसित पुण्य बियाछ्वयूत न्हेन्ह्री, लच्छि छक, स्वलाय् छक व खुलाय् छक्व भिक्षुसंघपिंत अनेक प्रकारं भोजन याकी। भोजन दान बी सिधेवं भिक्षुपिसं सकसितं उपदेश बी। लिपा लधा हाय्का परलोक वंपिं ज्ञातिपिनि नामे पुण्य तोता छ्वई।

थुलि थ्व लंकावासी बौद्धते जीवन संस्कारया रीति थिति जुल।

—*—

मतयात

केशवलाल श्रेष्ठ

हे मत, चा पिलि पिलि च्याम्ह
गबलें सीमत्य न्हां फ्वाक,
खिमलां याना खिउँया च्वंगु
कोथा उज्वल याइम्ह, छ;
हे मत चा, पिल पिल च्याःम्ह !

अन थन मदयूक पचिपचि माला
ल्वीका बल्ल हया छन्त
थन उज्वल याय्या लागी
गुलि आश कया च्याका जिं
हे मतचा, पिलि पिल च्याःम्ह !

सर्प थें च्वना खिपः छत्वाःचा
झं उलि उलि सं थें च्वनि थें
ग्याइगु जिगु मन थन नं पासा
फ्वाक छनं मत सित घाःसा,
हे मतचा, पिल पिल च्याःम्ह !

थः प्यक्खें हे व्याक सिमाहः
फिरि फिरि न्यंक सना वः थें
ग्यानापुस्य न्हाय्पं तौं स्वाक
नय् थें नय् थें याः थें जुइगु,
हे मतचा, पिल पिल च्याःम्ह !

कँ प्वाल हुरुहुरु फय् वःसां
भयाःकापः फर फर संसां
भारा भारा सनिगु नुगः नं
फ्वाक सी धका पासा छ
हे मतचा, पिलिपिल च्याःम्ह !

Downloaded from http://www.dhamma.digital

छं त्वता बले

सुदर्शन श्रामणेर

शरद ऋतु आषाद पुन्हीया आकाशे सुपांय् या नामं नाम निशान हे मदु। चन्द्रमा मुसुर न्हिला थःगु शान्ति, शीतल हानं रमणीय। न्हाथाय् स्वसां न्हाय् कने थें छरलंक खने दै च्वन। पशु पंक्षि निसें मनुष्यादि पिंगु तिरोक छसःहे ताय् मदु। सक सियां न्हिच्छि यागु थःथःगु थकावट् दूर हटे याना च्वन।

बःहनि तकं कोठाय् वया प्याखँ हुया में हाल हारमोनिय थाना च्वंपिं अप्सरा थें च्वंपिं आः थन थुमिगु ताल ?.....

गुलिं न्ह्योः सःवेका, गुलिं न्ह्यले में हाला, गुलिं वान्ह्यया, गुलिं थसः पाया, गुलिं कोसां पुया, गुलिं सिया छ्यों गुलिसियां तुती इत्यादि रूपं घृणित खँ बले वैराग्ये सं महा वैराग्य जुल।

कोठां पिने थ्यन, पिने सुदु धका धाय् त मती तया (म्हुतु वां जक खाया) हानं मेपिंसं 'ताई धैगु दरं "सुदु ?" धाय् तःहे ग्या थें च्वना वल। पलख लिपा मग्यासेहे थन सुदु ? धया तर सःचीसः। हानं बलं सः पिकया मग्या सेंहे "थन सुदु ? धया द्वरे-याना। न्हापा स्वया भतिचा सः त सः जुल। अथेनं न्हापा लिपाथें तसः मजू। जिगु न्ह्य सः यात जिम्ह प्राण प्रिय छन्दकं "जिदु प्रभु !" धका लिसः बिया हल।

आः भचा सहायता दत धाय्माल। छाय् धाःसा-छन्दक धाःथे याईम्ह खः। अले धया-छन्दक ! थौं जि गृहत्याग याय्गु निश्चय। उकिं प्रिय छन्दक ! छं कण्ठक छम्ह तयार याना हति।

छन्दक—राजकुमार ! छाय् थुजोगु रात्रीया वखते-कण्ठक हेगु आज्ञा बिया बिज्याना ? गन बिज्याय्गु मतीतया बिज्याना ? थुजोगु.....

सिद्धार्थ—छन्दक ! छं खँ हे खँ, भी निम्ह चाह्मू वना बले रोगी, बृद्ध, मृतक, छन्दक ! छं हे धैगु मखु-ला ? जितनं छन्हु अथे जुई तिनि धका। जित रोगं केका, वृद्ध जुया, दुख सिया मृत्यु जुइगु मयो, तर, मयोसां जोगु जा मखुनि ? थ्व दुखं छुटे ज्वीगु वास लुइकेगु अभिलाषां जि थौं गृह त्याग याय्। गुगु सुनानं माला महः निगु मस्यूनिगु वासः।

छन्दक—राजकुमार ! दुःख खः रोग, वृद्ध, मरण जुईगु किन्तु उकीं मुक्त जुइगुवास छुं ! मदु। छपिं राज महःले च्वनां गाःम्ह छाय् म्वा मदुगु वास माः बिज्याय्गु मती तै बिज्याना ?

गृह त्याग यातकि थुजोगु सुख गन दै ? न नेगु प्राप्त जुई, न पुनेगु प्राप्त जुई, न द्यनेत सुखू छपा हे। जङ्गलेला कठिन जप-तप याइपिं जक च्वनी। छपिं राज महले च्वना बिज्याकम्ह जंगले बिज्याना छुने ? छु पुने ? छुको द्यने ? गन च्वने ? गुजोगु रस पूर्ण भोजन भपा बिज्याना च्वंगु अन जंगले भोजन धैगु गन ? जङ्गल या आहार फल-मूल मात्र, वनं झंग पंक्षी आदिया नयां ल्यंदुगु प्राप्त जूसा तिनी। उकिं पिहाँ बिज्यागु खँ छतालहाना;बिज्याय् मते। मेपिन्त थें छपिन्त जरा व्याधि मरणं नं दुख जुइमखु। छाय् धाःसा छपिनीगु भाग्यें थौं राज दरबारे महा वैद्यत योकं दु। रोगी स्वयू मात्रं रोग म्हसीका वासः बी

Downloaded from http://www.dhamma.digital

सः पिं। दुरु, घ्यो आदि रसया बलं वृद्ध दुःख नं ज्वी मखु।

छन्दक! छं धाःगु खँ ठीक हे जू धायमाः। वने धुस्येंलि दुःखनं कष्ट नं भोग याय् मालि अवश्य। जिनं स्यू गृह त्यागं लिपा थुजोगु ने माली थुजो थाय् घ्यने माली आदी थथे—थथे जुई धैगु। किन्तु व दुःख खना जिमग्या, भ्याहे मग्या, छपति हे मग्या वरु मरण भय खना जक ग्याः। न्ह्याथे हे दुःख जुई मखु धाःसां मरण कालं दुःख मज्वी मखु। न्ह्याथीं जाम्ह महा बैद्य दःसां सी म्वाका बीगुला छु घौछि अपो म्वाका बीहेनं फै मखु। अतएव छन्दक! छं आपाखँ ल्हाना च्वने मते याकनं कण्ठक हति

राजकुमार! छपिसं ला दुःखयात पर्वाह मतःसे सहयाना छें त्वता बिज्याई। तर सुकुमारी देवीं गथे सह याई? यशोधरा शोकं छु मज्वी? माता पुत्र वियोगया शोकं कृश जुया मृत्यु मजुई धैगु असंभव मखु। छःपिनि बुवा यागु खँला छःपिसं हे स्यू। थुलि मछि नोकर चाकर या नुगले छु मजुई? जिं स्वैगु सेवा याइगु? थ्व छें या छु शोभा जुई? थ्वनं ला छको विचार याना सोय् माःगु खः नि। छपिं छम्हसें दुख सहयाय् फेवं मेपिन्त……

छन्दक! गथे जिं सहयाय् धैगु मति तया वथे सकसें सहयाई, माता पिता यशोधरा छुं जुई मखु। नोकर चाकर तनं वियोमं छको हालि स्वै थ्वला संसारया स्वभाव! छं जित सेवा माक याय् धुंकल। छं सेवा याःगु यानं बदला बीमानि। व जिं गृहत्यागं लिपा बी। बियोग या कारणं छको दुःख ज्वी। जिं बोधि ज्ञान प्राप्त याना सकसितं न्यंके अले सुख व शान्ति या निरन्तर वर्षा जुई। थ्व संसार हे थुजोगु खः। छको दुःख ज्सा छको सुख ज्वी। सुखया ल्यूल्यू दुःख। दुःखया ल्यूल्यू सुख संसारे वैच्वनी गु। उकिं जि थुजोगु संसारं छुटे जुईगु मार्ग मालेत गृहत्याग याय्।

छं याकनं अश्व छम्ह कैहिं।

थुगु रूपं जित वं थय् जुई ए जुई धका ख्यात हानं माता, पिता, यशोधरा, नोकर चाकर यात थय् जुई अे जुई आदि तरह तरह रूपं प्रश्न याना, ख्याना पित मछ्वेगु दावा यात। तर जि मग्यागु खना सकसितं न्ह्यलं चाय्के त सन, चायके मफु। खँ ल्हाल्हां घो तुइके धका ताःहाक याना खँ ल्हाना च्वन जिंवैगु खें बिच्चे २ खँ त्वाः ल्हाना लिसः बिया। धुवाथें "सल" नांकया बल्ल बल्ल लिपते छु मति वलथें मस्यु ज्यौंक छुना अश्वशालाय् वन।

छन्दक वं जक वन थःगु मने मार थ्यंक वल। जिं व मार यातनं त्याकेत युद्ध याना तर त्याके मफु। वंहे त्याका यशोधराया कोठाय् छपा खापानं चाय्कल। दुनेकोठाय् वनां यशोधरां हृदये न्याक तै तम्ह नवजात—पुत्रया ख्वा स्वेगु इच्छा जुल। जिगु पला न्ह्योने तेथें ल्यूनेतेथें जुया च्वन। ख्वाला स्वःवने तर यशोधरा न्ह्यलं चाय्वजित…? अले जिगु ज्याया प्रोग्राम फुकं मस्योंला?

थुगु रूपं ल्वाल्वां आखीरे जिं लिपा "जिगु ज्या सिद्ध जुईव पुत्रया ख्वास्वे धका मारयात हेका तिनि त्याका।

मन मार यातनं न्ह्याथे याना जूसां त्याका हानं जिमि अबु शुद्धोदन जुजुं जिपिहां वनी थका प्रयत्न याना तःगु न्यास म्हे सिनं चाय्के माःगु खापा जिं गथे चाय्के? चाय् कूसां निद्रा देवीया वसे वना च्वंपिसं ताई धैगु भयदु। लिपा अपाय् जाःगु पःखा जिम्ह अश्वराजं तिन्हुया आश्चर्य रूपं निर्भय याना बिल। अनं पिहां वया भतिचा छुवेलात जुई मार्ग आकाशं धै हल—"हे सिद्धार्थ! छ पिहां वने मतेनि छ थनीं न्हेनु त्वालं विश्वया अधिपति जुई।"

Downloaded from http://www.dhamma.digital

जिं धया—हे मार ! छं जित आमखँ कँवे मा:गु मदु। जिस्यू जि विश्वया अधिपति जुइगु दु, धका साथ साथे जिं थ्वनं स्यू न्ह्याम्ह नं छन्हु जरा या पञ्जाय् वनी हानं छन्हु कालया म्हुतुई कुतुं वनी धैगु। जित अधिपतिया आवश्यक मदु। जित जन्म, जरा, व्याधि, मरणं मुक्त जुई गुहे जक आवश्यक। वैत जिं थुगुरूपं ख:गु धया वं अखतं थुईका तँ पिकया गर्जे जुया धाल—"का:" "का" स्वेछं गथे वज्या सिद्ध याइगु। छंगु ल्यू ल्यू हे किच:थें जि वे, जिं छंगु भिंगु ज्या धाक्व यात भ्रष्ट याना मब्यु सें गन त्वते हरे !.....

वं ख्यासां जि मग्या, छपति हे मग्या, भ्याहे मग्या। "विश्वे ज्या शिद्ध याय्गु व मयाय्गु थ:गु ल्हाटे हे ख: सिवाय, मे पिनीगु ल्हाटे मखु।" अनं सरासर वना सुथे अनोंमा नदी तीरे ध्यन। अनहे जिगु जीवने मेगु जीवन चुलि जाल। जिं थ: थमं सँ खाना जिम्ह पुलांम्ह पासा ब्रम्ह लोके च्वना च्वंम्ह घटिकारं ब्यूगु चीवरं पुना "बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय लोकानु कम्पाय" मतीतया आषाढ़ पुन्ही खुनु प्रव्रजित जुया।

—*—

आदर्श पत्नी

अनुवादक अनागारिका महानन्दि

श्री बोधिसत्व सकल प्राणीपिंत हितोपकार या इच्छां संसार चक्रे चाह्यु ह्यु थ:गु पारमी पूर्णयाना समाज सेवा याना बिज्याज्यां छको काशी देशया जुजु ब्रह्मदत्त धाय्का जन्म जुल।

वसपोलया काय् स्वस्तिसेन धैम्ह युवराज जुया च्वन। वैसं सम्पूर्ण जुसंलि सम्बुला धैम्ह साब बांलाम्ह स्त्री नाप विवाह याना बिल। वैगु पति भक्ति खना सकलें आश्चर्य चाल। वया शील स्वभाव तथा शान्त स्वरूप व सदाचारी याना सकलें अद्भुत जुल। वैगु व गुण देशे प्रख्यान्त जुल। वैगु हे आदर्शकया सकलें शान्त स्वरूप सदाचारी जुल। अले देशहे सदाचारी थ च्वना वन। सकलें परस्पर मैत्रीता दु। गबलें विरोधी दलया नारा मदु।

संसारया चक्र गजब। कर्म या फल विचित्र। अपाय् सकं बांलाम्ह नवयुवक स्वस्तिसेनयात कुष्ट रोगं थिल। आपालं वास यात। तर मज्यू। गुलि प्रयत्नयात कर्मया न्ह्योने छुं सीप चले मजू। स्वस्तिसेन थ: थमंरोग लाय्के फै धैगु निराश जुल। छें तोता जङ्गले वनेगु निश्चययाना थ:म्ह पत्नी याथाय् वना धाल :—

"जिगु दुर्भाग्य, थौं जि युवराज जुया नं थुजागु कर्म भोग, थजोगु दु:ख, छुयाय् ! न्ह्यागुसां जि जङ्गले वने। छ थन च्वना आनन्द जीवन बिते याना च्वं। माँ-बौ या फक सेवा या।"

सम्बुला—स्वामी ! प्रेम बिना जि गन ? जि नं छपिं लिस्यें वे। छलपोलया लागी जिख: जिगु लागी छलपोल। नाथ गन च्वनी जिनं अन हे च्वने। छु नै व हे नय् ! सीसा निम्हं नापं सी। म्वातले निम्ह नापं च्वना च्वनेगु हे सुख ख:। जि याकचा थन च्वने मफु। नाथ यात त्वते नं मखु।

गुलि सम्झेयात। तर सलं वांन्यार्थे ! मदिरां विश्वन्तर यात मत्वतूर्थे। सीतां रामचन्द्रयात ज्वंथें सम्बुलां थ:म्ह स्वामीयात त्व: तुगुदे मखु।

अनं निम्हं जङ्गले वन जङ्गले बलचा छगू देका

Downloaded from http://www.dhamma.digital

निम्हं च्वं च्वन। जंगले नं वं थःम्ह रोगी पति यात बिना घृणित रूपं सेवा याना च्वन।

छन्हु स्वस्तिसेन या मने छुं शंका जुल। वं थःम्ह कलाया परिक्षाया निम्ति फल-मूल का वना च्वं बले मेथाय् वना सुला च्वन। सम्बुला फल-मूल ज्वना वः बले थःम्ह स्वामी मखना माः जुल। जङ्गलं-जङ्गलं हे पति देब! पति देब!! धाधां छाति दाया जुल। व फुक्कं भातम्हं स्वया हे च्वन।

स्वस्तिसेनं सीकल थ्वया सुं मेम्ह भात मदु। छाय् धाःसा थ्वया मेम्ह भात दुधैगु जूसा हः आः तिनी सो हे सालां सत्र जुल धाईगु खः। वया मने थथे मजू। यदि जि गनं वन धाःसा ला धात्थें व छाती त ज्याना सीतः नं बेर मदु। व जङ्गलं पिहाँवल। सम्बुला ज्वां वना तुटि भागियाना प्रार्थना यात—

"स्वामी देब! गन बिज्याना? गबेत जाल थ्व हे जङ्गले स्वया च्वनागु। यदि थथेहे प्यन्हु जुल धाःसा जिगु जीवन ल्यनी ख्वा मवः।"

देवी! मेतां मखु। छंगु हे परिक्षाया निम्ति..।

स्वामी नाथ! वला जिगु स्वप्ने हे नं मदु.....। थ्व हे सत्यया प्रभावं छपिनिगु शरीरयागु गुगु रोग खः व शान्त जुइमां। थथे धया लखं भातम्हे सिगुम्हे छ्वाकल।

धात्थें वैगु उगु सत्यताया प्रभावं वैगु रोग बुलुँ लाया वन। निम्हं थःगु छें लिहां वना सुखं जीवन व्यतित यावन। थ्व खः जङ्गलया लाभ व सत्यताया प्रभाव। हानं उम्ह आदर्श पत्नी या आश्चर्य प्रतिज्ञा!

—:o:—

कोयल

—श्री दामोदर प्रसाद प्रधानाङ्ग

वसन्त नापं प्याहाँ वयि व,
'कुहु-कुहु' बांलाः म्ये वं हाला,
जंगल-जङ्गल गुञ्जे याना
च्वना च्वनिम्ह खः कोयल धाःम्ह।

वयागु शब्द व खुब हे बांलाः
धाधां न्यनिपिं कविजन मखुला!
'कुहुं-कुहु' हाःसः बोलि वयागु
बांलाः धायिगु फुक्कसिनं नं!

सुं सां मदु थाय् च्वनाव हालि
मखंक झीसं सुलाव खालि
कोयल दु दु थाय् मामां शान्ति
मनूत ज्वीगु मलुया भ्रान्ति!

सुयागु छ्यंसं वास मच्वंसे
सुजक सुला थः म्ह वं मक्यंसे
निर्जनता जक पासा याना
छु नया च्वन जुयि कोयल हुंकन!

Downloaded from http://www.dhamma.digital

बाखँ न्यना दिसँ

'कुमार'

सतः छगू दु। थांय् थासे यापिं प्राणी पिसं वास याना च्वंगु। अन दया च्वन मत छप्वाः। व मतः अतिकं थीगु खः। किन्तु थौं व मत धुलंधालं भुना अर्थेहें सिनाच्वन। व सतले निभाःया जः नं गुवलें थ्यंगु मखु। निस्पट् अन्धकार विचरा प्राणी पिनि दुःख जुल। ल्वापु खिचाया राज जुल। अन्धकारे न्याय गन ? छुं छगू खंगु मखुः कांफैतथें जुयाच्वन।

थथे जुया च्वंगु तःदमछि दतः।

अले छन्हुला आकाश बाणी जुल। गंभीर ध्वनि (एकता धैगु) सलाई बट्टा छिमिथाय् दै, (वीर्य यागु) कठि चोकाय् (शील धैगु) मसला दुगु (बोधि धैगु) सलाई माला व बट्टाय् कोरे याना च्याकि; अनं (आत्म-त्याग धैगु) भ्वाथलं धुः धाः हुये धुंकाः आम सिना च्वंगु (सत्य यागु) मतः च्याका (धर्म यागु) जः दय्काः सुखं च्वं"।

स्वया दिसं विचरा प्राणी तय् नसीवत !!! फन् फन् फन् चाः हुला जूगु तःदं मछि दय् धुंकल, न सलाई हे लुल, न बट्टा हे दत, न भ्वाथःहे लुल, न मत हे धोः दुत। अन्धकार ! गुलिं गुलिं सियां ला आकाश बाणी नं न्हाय्पने दुहां वंगु मखु खनीकाद्यना च्वंगु। दुहां हे वं पिसं नं ठुयेका काय् फुगु मखु ठुयेका काः पिसं नं माले फुगु मखु ! महा अन्धकार !! गुलिं गुलिं ला दिक जुया छथाय ध्याकुं चाय् बना ग्वारातुला अन्धकारे नं च्वनका मिखा तिस्सिता !! धन्य ! धन्य !!

क्षमा याना दिसं, बाखं थुलिं हे सिधयके त्यना। दुःख या बाखँ खः ताःहाक याना च्वंसा, गबलेसं सिधै मखुः। दुःखयागु बाखँ दुःख ज्वीगु ज्या खँ न्ह्यागु नं याकनं हे फुका छ्वेगु बेस खः। दुःख-यागु खँ फछिं फतले मधाय्गु हे उत्तमख। अय्सां छु याय् ? तः चौःगु दुःख न्ह्योने दय्क दय्कं शुखयागु बाखँ गन वना काःवने ? बरु, थ्व बाखँ थ्वीका प्राणी तय् उपरे करुणा तःसे ननानं मतः छप्वाः या बन्दोबस्त याना विया दिल धाःसा बाखँ न्यनादी पिंत अवस्यनं, छुं यागु ला छु, हिरा यागु स्वाँः माः प्राप्त ज्वी।

सम्पादकीयः—

सम्राट अशोकया धर्म चक्र

थौं प्रजातन्त्र भारतस राज चिण्हया थासे सक-भनं अशोक चक्र अर्थात अशोक शिलास्थम्भ या च्वे च्वंगु प्यह्म सिंहया मूर्ति तयगु निश्चय याना तल। वास्तवे थ्व भारतया अहो सौभाग्य खः। सम्राट अशोक विश्वया इतिहाससः थःगु अहिंसा वादी अजेय्य नीतिया निम्ति अमर जुया च्वन। अंग्रेज विद्वान एच० जी०, बेल्सं धाःगु दु—"विश्वया द्वलंदो लाखों, करोड़ों सम्राट पिनि दथ्वी अशोकया छगू जक थःगु स्थान दु।" थुकी शंका याना च्वने मागु हेतु छुं मदु।

थ्व सकल प्रतिष्ठा थुलिया निम्ति प्राप्त ज्वीफु कि सम्राट अशोकया शासन-व्यवस्था धर्माश्रित जुया

Downloaded from http://www.dhamma.digital

च्वन। वसपोल सामाजिक व्यवस्थाया लागी 'धर्म मङ्गल विधान' दयूका तया बिज्यात। सम्राट अशोकं जनतापिंत आज्ञा जुया बिज्यात कि थुगु सन्मार्गया अनुशरण का। थुकि याना छिमित निगू लोकेसं अत्यन्त तःधंगु प्रसन्नता प्राप्त ज्वी। थुकिया फल थ्व जुल कि जनतापिं के उत्तर दायित्व यागु भावना उत्पन्न जुयावल। सम्राट अशोकं धर्म प्रचारयालागी लोहँयापाकु, स्थम्भ इत्यादिस पालि भाषं थःगु धर्म नीति कीःका थका बिज्यागु दु वसपोलं 'धर्म' पालनया परिक्षाया निम्ति विशेष अधिकारी तयूत नियुक्त याना बिज्यात। वसपोलं धया बिज्यागुदु—"ची धं व तःधं सकसितं थःथमं प्रयत्न याकेब्यु, जि थःगु प्रयत्नं व ज्यां दिक्क मचाया। सकल संसारया हित याय्गु जिगु कर्तव्य खः ××× थ्वया सिनं उत्तमगु ज्या मेगु छुं मदु। (शिला लेख—नं० ६,)

सम्राट अशोकया धर्म सिद्धान्त थुलि विख्यात कदापि ज्वीमखु यदि वसपोलं थःगु सकल शासन व्यवस्थां जनता पिन्त आन्तरिक शान्ति, उचितगु न्याय आदि प्रदान याना, वाह्ययागु भय द्वारा निश्चित याना मब्यूगु जूसा।—शिला लेखया गुगुं अंशं अशोक या राजकीय व्यवस्थास प्रकाश ब्यूगुदु—

"सकल व्यक्तिपिं जिम्ह सन्तान समान खः। गथे जि थः सन्तानतयूगु भिनीगु व उन्नति ज्वीगु इच्छा याना, अथेहेतुं जि इमिगुनं हित इच्छा याना तर छिपिं (आफिसर) तिसं थुगु आशय यात बाँलाक ग्रहण याना मकाः। (अशोकं प्रान्तयापिं शासक तयूत संकेत याना धया बिज्यात—गुह्यं जुजुपिसं राजकाज चले याय्या लागी गबलें २ क्रूर निर्दयी नं जुया वं न। गुम्हं व्यक्तिपिसं जिगु खय् ध्यानला तःतर तःसतंहे म्हः। तथापि छिमिसं धर्म विधानया अनुसारं न्याय याय्मा। जि थः थमंहे न्यादें छको छस्येंनिस्यें धर्म महामन्त्री विशेष अधिकारि आदिपिंत छ्याबी इमिसं धर्म प्रचार याई हानं न्याय व शासन विभागयागु जाँच याई कि गनं छुं त्रुति ला जुया च्वंगु मदुला धका। जि महा रानिपिगु दर्वारे च्वं च्वं सानं, उद्याने अथवा न्ह्याथाय् हे च्वं च्वं सानं जित जनता पिनिगु दुःखित सः यागु खबर बीमा।" थ्व जुलसां सम्राट अशोकया कर्तव्य परायणता जुल।

सम्राट अशोकं थःगु अहिंसा तथा प्रेम यागु नीतिं आसपासे च्वंगु राष्ट्र यातनं मुग्ध याना बिल। वसपोलया परराष्ट्र नीतिं धर्मयागु आधारकया च्वन अशोकयागु साम्राज्य गुगु अंशेसं कम्सल मजू। सम्राटं दिग्विजय याय्गु य थासे धर्म विजय याय्गु नीति थःगु यानाकाल। वसपोलं शिला लेख नं० ४ गुली अङ्कित याका बिज्यात—"भेरी घोषया थासे आवंलि धर्म घोष ज्वो।"

थौं भारते अशोक स्थम्भ यात थःगु राजचिन्ह स्वीकार यानाकाल थ्व अत्यन्त हर्षयागु विषय खः। तर थुलि याय् मात्रंनं संसारे शान्ति फैले ज्वी मखुनि। गकले तक झीसं वसपोल सम्राट अशोकयागु सिद्धान्त तथा कर्तव्य यात थ्वीका सीका कार्य रूपे परिणित यायिमखुनि अबले तक लोके शान्ति स्थापित कदापि ज्वीगु सम्भव मदु।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

सफू परिचयः—

'जातक अट्ठ कथा'—थ्व पुस्तक स्व० श्रीमती मूर्तिदेबी या स्मृतिया निम्ति प्रकाशित जूगु पालिग्रन्थ मालायागु प्रथम पुष्प ख। कुशीनगर या भिक्षु धर्म-रक्षितजुया शंषोधनत्वे छापे जूगुलिं व 'भारतीय ज्ञान पीठ काशी' या प्रयासं याना पुस्तक बांलाक शुद्ध रूपं प्रकाशित जूगु दु।

तथागत सम्यक सम्बुद्धया न्हापा २ यागु जन्म जन्मान्तरया कथा-बाखं सीकेगु इच्छा दुपिं पालि भाषा यागु छुं भति ज्ञानदय् धुंकूपिंत थुगु पुस्तक अत्यन्त प्रयोजन ज्वी। थुगु ग्रन्थ अध्ययन याय्गुलिं याना पालि भाषायागु ज्ञान आपलं वृद्धि जुया वै। पृष्ठ संख्या ३८४, तः धंगु साइज भों यागु सुन्दर जिल्दं संयुक्त जुया च्वंगु सफूया मू—६) "महाबोधि" पुस्तक भण्डार सारनाथे दै।

पुलांबाखं—थ्व सफू च्वह्ल व प्रकाशित याम्ह श्री जगतलाल जु ख। सफूया मू, ।३० जक। पृष्ठ संख्या—४०, पू दु। नकतिनि २ बांलाक आखः बोने सया वःपिं दुतीय—तृतीय श्रेणियापिं मस्तेत अत्यन्त उपयोगी ज्वी। थ्व सफुली धों, च्वलेचा इत्यादि पशु तय्गु दन्त कथा जूसांतबि प्रत्यक बाखंया अन्तस शिक्षा छत्वा २ बियातःगु हरेक मचातय्त बुद्धि बृद्धि ज्वीगुया हेतु ख।

सुत्त निपातः—थ्व सफू हिन्दि भाषास अनुवाद याना बिज्याह्व छह्व लंका याह्व सिंहल जातिक भिक्षु श्री धर्मरत्न एम० ए० ख। थ्वसपोलं थःगु मातृ भाषा मखुगु हिन्दि भाषं थपाय् सतं गम्भीरगु धर्मयुक्त जुया च्वंगु ग्रन्थ यात थुलि बांलाक अनुवाद माना बिज्यागु खना सकलें कृतार्थ जुयाच्वन।

थुगु पुस्तके भगवान बुद्धं विशेष रूपं दृष्टि वाद यात खण्डन याना बिज्यात। थुकि दर्शन सम्बन्धी-यागुनं आपालं सामाग्रि प्राप्त ज्वीफु। पालियागु हिन्दी अनुवाद स्वैपिंत अःपुक्वेयानिंतिं छखे पानाय् पालि जूसा वया चुलिंचू च्वंगु मेगु पानाय् हिन्दी अनुवाद याना व्यूगु दु। पृष्ठ संख्या ४४२, व १६, पूतिदुगु बोधिनि सहित जुया च्वंगु थुगु पुस्तकयामू केवल ३) थुगु सफू शिक्षा कामी प्रत्यक बौद्ध तिसं अवश्य मेव बोनास्वेयोग्य जू।

—:०:—

समाचार

विश्व भातृ बौद्ध सम्मेलन—गत नवेम्बर पाखे जापाने जूगु जातीय बौद्ध संघया छगू अधिवेशने निम्न प्रस्तावत पास यात धयागु समाचार दुः—

(१) विश्व भातृ बौद्ध संघया सम्मेलन थुगुसी जापाने याय्गु।

(२) स्थानः टोक्यो, नगोया, क्योटो, ओसाका।

(३) सम्मेलनस भागकाः वइपिनि गमनागमनया खर्च संघं याई मखु। सम्मेलनस उपस्थित जूवोपिं अतिथितेत सम्मेलनं लिपा प्रमुख स्थानत क्यने यंकेगु प्रबन्ध याय्गु व च्वनेगु थाय् बीगु।

(४) थुगु सम्बन्धे माःगु पत्र व्यवहार जापान बुद्धिष्ट काउन्शलं याई।

न्यीनिगू सतवर्षयाम्ह नारी-धर्मदूत—हालेहे लंकाया योग्य कुलं प्रव्रजित जुम्ह अनागारिका छम्ह बी० ए० पास याना: सिंगपुर बुद्धिष्ट सोसाइटिया निमंत्रण स्वीकार याना: अनया नारी तथा अनागारिका समाजया उन्नति याय्त सिंगपुर बिज्यागु समाचार दु। थ्वसपोल सुधर्मा उपासिकाया अबुजु नं थौंकन्हे बुद्धशासने भिक्षु चर्य्यास च्वनाच्वंगु जुल।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

सुधर्मा उपासिका दँ स्वदँति लिपा नेपापाखे नं वइगु समाचार दु।

धर्मालोक स्थविरया प्रण—हाल-साले हे धर्मोदय सभां नेपाल राज्यया पश्चिम तराइपाखे च्वंगु अन्तरराष्ट्रीय बौद्धलोकया पुन्यभूमि जुयाच्वंगु लुम्बिनी बनया पुनरुद्धार याय्गु प्रस्ताब पास याःगु दु। नेपाल सर्कारं थुकेया लागी माःगु गुहालि बिये धका आश्वासन ब्यूगु दु। जिमिके आशा दु कि नेपाल सर्कारं विश्वे नेपाया इज्जत तेया लागी लुम्बिनीया कारणे धर्मोदय सभां तःगु प्रस्तावे पूर्ण ध्यान तई।

जिमित हर्ष दु कि लुम्बिनीया ज्या सफल याय्त सर्वप्रथम धर्मोदय सभाया उप-सभापति माननीय धर्मालोक स्थविर अनया ज्या सफल मजुत्तले अन च्वनेगु प्रणिधि याना: अनच्वं बिज्याःगु दु। आशा दु कि त्रिरत्नानु भावं तथा सकल बौद्धपिनि मैत्रयी प्रभावं वसपोलया प्रणिधि सफल जुया: विश्वे पुनर्वार लुम्बिनी बनं शान्ति सन्देश फैले जुई।

लंकां ल्याहां वोम्ह नेपाली बालिका— जिमित हर्षदु कि कुमारी विमलादेवी—गुम्ह.बालिका यात खुदँतिया बैसे, ई० १९४३ साले भिक्षु धर्मालोक स्थविरं बिद्याब्वंकेत मचाया गामं हया बिज्यात। सन् १९४५ स मचायात लंकायाम्ह श्री समरनायक धयाम्ह महाशयं विद्या ब्वंकेत लंकाय यंकल। खुदँया लिपा आ: कुमारी विमलादेवी लंकां ल्याहां वया: थौंकन्हे कलकत्ताय् सेन् थोमस् धयागु स्कूलया बोर्डिंगे च्वना: आख: ब्वनाच्वन। आशा दु कि कुमारी विमलादेबी थःगु अध्ययन सिधेका नेपाल महिला समाजया सेवा याना: भगवान बुद्धया उपदेश द्वारा मानवया तथा देशया कल्याण याई। त्रिरत्नानु भावं हरतरहं विमला देबीया सफल ज्वीमाल।

सिंगापुरे धर्म प्रचार—श्री लंका द्वीपे वजिरारामया भिक्षु पियदस्सि धर्म प्रचार याय्गु ज्याया निम्ति सिंगापुरस थ्यंक: बिज्यात। वसोलया ठेगाना थथे—(263, Outram Road, Singapore) वसपोल थन बौद्ध रवीबार बिद्यालयस विद्यार्थिपिंत पालि अध्ययन याका बिज्याना च्वन। वसपोल यागु थुगु अद्वितीयगु उद्योगं याना मलक्क, पेनांग आदि मलय प्रदेशे सुद्धान्त बौद्ध धर्म यागु उन्नति जुयावै धैगु आशादु।

लंकाय् भिक्षु पिनि लागी उच्च शिक्षाया निर्माण—अखिल लंका बौद्ध सम्मेलनया तरफं लंका द्वीपे रत्नपुर धैगु थासे झिगू एकड़ति दुगु भूमिया दुने, वंगु मैनां निस्यं भिक्षुपिंत उच्चकोटि यागु शिक्षण बीगु सम्बन्धी भवन आदि दयकेगु ज्या शुरू जुया च्वंगु दु। गुकी जुलसां ग्रेजुयेट तथा उच्चगु परिक्षा स उत्तीर्ण जूपिं भिक्षुपिंत बौद्ध धर्मयागु साधना पद्धति, धर्म प्रचार आदि सकल विषय यागु शिक्षा बीगु सुप्रबन्ध जुया च्वंगु दु। थुकी सकल विश्वयापिं शिक्षित भिक्षुपिं सम्मिलित जूवय्गु हक दु। थुगु संस्थां न्हापा थुगु थासे बौद्ध भिक्षु विश्वविद्यालय यय्केगु विचार यागु ख:। थुकि यागु ज्या निदँ प्यदँ न्ह्यवं निस्यं हे आरम्भ जुया वया च्वन। संस्थादानिम्ति प्राप्त जुया च्वंगु स्थान अत्यन्त रमणीय जू। उकि यागु आःकार सलया खो: समान जुया च्वन। थन च्वना उच्च कोटि यागु अध्ययन याय्या लागी आपालं विदेश यापिं शिक्षित भिक्षुपिं बिज्याना च्वंगु दु। शिक्षण यागु ज्या याकनं हे सुचारु रूपं प्रारम्भ ज्वीगु सुप्रबन्ध जुया च्वन।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

पिहाँ वैन ! पिहाँ वैन !!

"वेस्सन्तर जातक"

विभिन्न तस्वीरं बाँलागु व सुन्दर भोंटे छापे याना तःगु । भतिचा जक छापे ज्वीगु। आः हे थःगु लागी धयातया दिसँ।

अनुवादकः भिक्षु अमृतानन्द प्रकाशकः शाक्यमुनी बौद्धसंघ, पूर्व ४ नं० भोजपुर

पिहाँ वल ! पिहाँ वल !!

सर्व प्रथम नेपाली भाषाय् अनुवाद जूगु भगवान् बुद्धया व्यावहारिक सरल उपदेश दुगु

"धर्मपद"

विश्वे धर्मपदया अनुवाद जुया मच्वंगु भाषा शायद छुं दई। नेपाली भाषाय् थ्व अनुवादं छगू तद्वंगु कमी पूर्ण जुल। अनुवादकः भिक्षु अमृतानन्द। प्रकाशक : धर्मोदय सभा।

भोंया अभावं याना अल्पमात्र छापे जूगु दु। याकनं थःगु लागी आडर बिया दिसँ। मू० भारते केवल ।।) नेपाले ।५०

पिहाँवय् धुंकल ! पिहाँवय् धुंकल !!

प्रतिक्षा याना च्वने म्वाल !

"मिलिन्द-प्रश्न"

(हिन्दी अनुवाद) अनुवादकः—त्रिपिटकाचार्य

भिक्षु जगदीश काश्यप, एम० ए०

पिकाह्य : "धर्मोदय सभा"

यदि धात्थेंहे बौद्ध-धर्मया विषये सकल प्रकःरया शंका समाधान याय्यःसा तथा बुद्ध धर्म या बारे पूरा-पूरा ज्ञान लाभ याय्गु मन्दुसा, लिपा नुगः मछिका च्वनेम्वाःक थौंहे झिकय् याना बा न्याना ब्वनादिसँ। लुमंका तयादिसँ भोंया अभावं याना सफू आपा छापे जूगु मदु। छगूया मूल्य ६।।) जक

प्रकाशित ज्वी धुंकल ! व छु ?

झो मस्तयत ज्ञान बृद्धिया लागी मबोंकुस्यहे मगाना च्वंगु ज्ञानया स्यो (=मू : ति)—

"लोक नीति"

अनुवाद याह्य :—भि० अनिरुद्ध

प्रकाशकः—"धर्मोदय सभा"

थ्गु सफू चानक्य, हितोपदेश, धम्मपद, नीति इत्यादि ग्रन्थ द्वारा सार २ गु मस्तय्गु ज्ञान चक्षु चालावँनीगु उपदेश संग्रह यानातःगु छगू अमूल्यगु ज्ञानया झुप्पा खः। पालि गाथाया क्वस्सं स्पष्ट व सरल ज्वीक शब्दार्थ, भावार्थ निगुलिं भिक्षु अनिरुद्धजुया अद्वितीय् उद्योगयागु फल खः। यदि थः मस्त याकनं विनीत=शिक्षित याय्यो धंगु जूसा लिपा विश्मात याना च्वने म्वाक थौंहे झिकय्याना परिक्षा याना स्वया-दिसं। भोंया अभावं याना सफू आपा छापे मजू। छगूया मूल्य ।।।) ।७५ जक

सफू दैगु थाय् :—

धर्मोदय शाखा कार्यालय
श्रीघः विहार, नःघः त्वा,
कान्तिपुर (नेपाल)

धर्मोदय कार्य्यालय
४, रामजीदास जेटिया लेन,
कलकत्ता—७

Downloaded from http://www.dhamma.digital

REGD. NO. C. 3045

धर्मोदय सभाया न्हू सदस्यपिं

१, मा० श्री जगत लाल, उपासक। २, श्रीकृष्ण बहादुर मानन्धर। ३, श्री नन्दरत्न। ४, श्री सत्यलाल रंजीतकार। ५, श्रीमती रुक्मिणी। ६, श्रीमती कुसुम।

थथे हेतु' भी 'धर्मोदय' सभाया सदस्य जुया बुद्ध शासन-भाषा-समाज इत्यादि या उन्नति यायगु इच्छा दुपिं सज्जन पिसं सभाया रूल-नियम सीकेया निम्ति कार्यालय नाप पत्र व्यवहार याना दिस।

ग्राहक चन्दा

७१ साल फुनां ७२ साले द्वाहां वोगु स्वला फुना प्यलाय् च्वने धुंकल तर आतकं ग्राहक चन्दा फूपिं ग्राहक महोदय पिसं, चन्दा क्वचायूक बियादीगु कृपा तया मदीनि। थुगु अंक थ्यने साथ थःगु कर्तव्य पालनयाना 'धर्मोदय' यात त्यबाबियादी धैगु पूर्ण आशादु।

नेपालेः—श्रीसाहु हर्षरत्न (तुलाधार)
कोषाध्यक्ष, धर्मोदय सभा (कान्तिपुर शाखा)
धालासिको असत्वा, का० ने०

व्यवस्थापक :—"धर्मोदय" कर्यालय
४, रामजीदास जेटिया लेन कलकत्ता—७

धर्मोदये विज्ञापन छापय याका थःगु व्यापार-कार्खाना-शिल्प कला इत्यादि यागु उन्नति तथा देशया कुंचाय् २ थ्यंक प्रचार याना दिसँ।

विज्ञापन या दर थथे :—

छको जक छापे यायूत सम्पूर्ण पृष्ठया	....	३०)
,, ,, ,, बागू ,,	....	१५)
,, ,, ,, प्यब्वेछब्व ,,	....	८)
,, ,, ,, च्याब्वे छब्व ,,	....	४)

क्रमशः निला तक छापे यायूगु जूसा	५%	पा जुई।
,, स्वला ,, ,, ,,	१०%	,,
,, खुला ,, ,, ,,	२०%	,,
,, दच्छि ,, ,, ,,	४०%	,,
कवर या पिने छापे यायूगु जूसा	५०%	अपोकाई।
,, दुने ,, ,,	२५%	,,

सूचना—विज्ञापन या साइज व समय यागु आर्डर तो फीका दी मज्यू।

Printed and published by Bhikkhu Amritananda Secretary, Dharmodaya Sabha
at General Printing Works Ltd 83, Old China Bazar Street, Calcutta.

Downloaded from http://www.dhamma.digital